

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Opdrachtgever

IWI

Inspectie Werk en Inkomen
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Opdrachtnemer

IWI

Onderzoek

Jaarverslag IWI 2006

Startdatum – 1 november 2006

Einddatum – 27 april 2007

Categorie

Toezicht en functioneren van sociale
zekerheid

Jaarverslag IWI 2006

Conclusie

Dit jaarverslag bestaat uit twee delen: (1) De uitvoering - Hoe presteerden de uitvoeringsorganisaties van het stelsel voor werk en inkomen?; (2) De inspectie - Hoe vervulde de Inspectie Werk en Inkomen haar taken in 2006? Als bijlage is een verkorte jaarrekening opgenomen. De inspectie concludeert dat CWI, UWV en gemeentelijke sociale diensten veel hebben gedaan om mensen met een uitkering aan betaald werk te helpen. Van de 1,4 miljoen mensen met een uitkering zijn er meer dan 500.000 die langdurig een uitkering ontvangen en een grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Om die mensen te activeren, moeten volgens de inspectie de uitvoeringsorganisaties alle instrumenten gebruiken die hun ten dienste staan. IWI is positief over de manier waarop de ketenpartners aan de ontwikkeling van een digitaal klantdossier werken.

Link naar bestand

<http://www.onderzoekwerkeninkomen.nl/rapporten/rcb86gmh>

Jaarverslag 2006

Dit jaarverslag bestaat uit twee delen

De uitvoering – Hoe presteerden de uitvoeringsorganisaties van het stelsel voor werk en inkomen?

De inspectie – Hoe vervulde de Inspectie Werk en Inkomen haar taken in 2006?

Ten geleide

Iedereen telt

De Wet SUWI en de Wet werk en bijstand werpen hun vruchten af. De inspanningen van de uitvoerende instanties om de poort van de uitkering te bewaken, hebben geleid tot minder instroom. Ook veel uitkeringsgerechtigden hebben de weg naar arbeid weer gevonden. De economie leeft op, de arbeidsmarkt is volop in beweging. Met een gemiddelde van 10.000 per maand neemt de werkloosheid af. Maar voor circa 500.000 mensen is er nog steeds weinig perspectief en blijft de afhankelijkheid van een uitkering. Omdat ze al lang werkloos zijn, omdat ze onvoldoende scholing hebben genoten, of omdat er sociale en psychische belemmeringen zijn, lijken die mensen bijna kansloos op de arbeidsmarkt. De energie die de afgelopen jaren is gestoken in de begeleiding van die mensen, heeft maar weinig opgeleverd.

CWI, UWV, gemeenten, maar ook werkgevers en andere organisaties die een rol spelen op de arbeidsmarkt, moeten de komende jaren de handschoen oppakken en er voor zorgen dat ook deze groep mensen een kans krijgt om deel te nemen aan de samenleving. Het is zaak ruimte te creëren voor nieuwe wegen, voor creatieve oplossingen en voor individueel maatwerk. Zo biedt ook de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) mogelijkheden om mensen te activeren. We moeten werken aan een soepele samenwerking tussen alle organisaties en instanties die iets kunnen betekenen voor die mensen. Het gaat er om alle instrumenten in te zetten die daaraan bijdragen, zoals de beproefde geïntegreerde dienstverlening, competentietesten en het digitale klantdossier. We moeten ervoor zorgen dat ook deze mensen met respect worden behandeld en worden aangesproken op hun kwaliteiten en op hun verantwoordelijkheid.

Mensen die lange tijd afhankelijk zijn van een uitkering en geen uitzicht hebben op verbetering, worden buitenstaanders. Dat is niet goed voor de economie, dat is niet goed voor de samenleving, dat is niet goed voor hun eigen microwereld. Het geschonden gevoel van eigenwaarde draagt niet bij aan een goed opvoedingsklimaat voor kinderen. De sociale status wordt doorgegeven. Het stelsel voor werk en inkomen is er op gericht om iedereen die dat kan aan betaald werk te helpen. Werk zorgt voor economische zelfstandigheid, voor een ander sociaal weefsel en voor een bijdrage aan de samenleving. Zoveel mogelijk mensen moeten een plaats verwerven op de arbeidsmarkt.

En voor de groep mensen voor wie dat nog een brug te ver is, moeten we andere manieren vinden om betrokken te blijven bij de samenleving.

De samenwerking tussen de partners in de keten van werk en inkomen moet de komende jaren effectiever worden. Veel instrumenten zijn daartoe al ontwikkeld en beproefd. Het komt nu aan op daadkracht van de betrokken instanties om voor de schijnbaar kanslozen nieuwe perspectieven te ontwikkelen. Iedereen doet mee. Dit is ook de uitdrukkelijke ambitie van het kabinet. Ook de inspectie zal haar bijdrage leveren. Door haar kennis te delen, de goede voorbeelden breed bekend te maken en de wijze waarop die ambitie wordt gerealiseerd nauwgezet te volgen.

Mw. mr. drs. C. Kervezee
Inspecteur-generaal

Inhoud

Deel I	De uitvoering in 2006	7
I	Werk en Inkomen	8
1.1	Focus op de burger; focus op resultaat	9
1.2	Functioneren van uitvoeringsorganisaties en gemeenten	15
1.3	Kwaliteit informatievoorziening	24
2	Wet sociale werkvoorziening	28
3	Arbeidsveiligheid	32
4	Tweedelijnstoezicht	36
4.1	Pensioen- en spaarfondsenwet: De Nederlandsche Bank	37
4.2	Wet op de bedrijfsorganisatie: de Sociaal-Economische Raad	38
4.3	Wet kinderopvang: de gemeenten	39

Deel II	De Inspectie Werk en Inkomen in 2006	56
	<i>Lijst van afkortingen</i>	65
	<i>Bijlage 1: Publicaties van de Inspectie Werk en Inkomen</i>	67
	<i>Bijlage 2: Verkorte jaarrekening Inspectie Werk en Inkomen, gebaseerd op de gecontroleerde jaarrekening over 2006</i>	71

Deel I

De Uitvoering in 2006

- 1 Werk en Inkomen
- 2 Wet sociale
werkvoorziening
- 3 Arbeidsveiligheid
- 4 Tweedelijnstoezicht

Deel I

De Uitvoering in 2006

1 Werk en Inkomen

2 Wet sociale
werkvoorziening

3 Arbeidsveiligheid

4 Tweedelijnstoezicht

In de afgelopen jaren hebben uitvoeringsinstanties en gemeenten veel werk verzet om mensen met een uitkering aan betaald werk te helpen. Door deze inspanningen en door de aantrekkende economie heeft een groot aantal uitkeringsgerechtigden een plek op de arbeidsmarkt gevonden. Hierdoor komt steeds duidelijker de groep mensen in beeld die langdurig afhankelijk is van een uitkering en die veel ondersteuning nodig heeft om weer aan het werk te komen. Het wordt steeds belangrijker de re-integratie van deze groep vorm te geven.

Eind 2006 ontvingen ruim 1,4 miljoen mensen een uitkering: 250.000 mensen in de WW, 860.000 arbeidsongeschikten (WAO, Waz, Wajong en Wia) en 300.000 bijstandsgerechtigden. Van de 300.000 bijstandsgerechtigden zitten 165.000 mensen al langdurig in de bijstand, 400.000 van de ruim 1,1 miljoen mensen met een werkloosheids- of arbeidsongeschiktheidsuitkering zijn al langdurig op deze uitkeringen aangewezen. Het nieuwe kabinet heeft de ambitie alles in het werk te stellen ook deze groepen weer deel te laten nemen aan de samenleving. Hierop toegesneden afspraken zullen de uitvoeringsinstanties en gemeenten prikkelen om mensen die al lang aan de kant staan te activeren.

Willen uitvoeringsinstanties en gemeenten bijdragen aan de doelstelling 'iedereen actief' dan zullen hun inspanningen niet alleen gericht kunnen zijn op betaald werk. Het is daarbij nodig dat de uitvoering meer kiest voor een op de persoon toegesneden aanpak om mensen die langdurig een uitkering hebben wel te activeren. Wil dit kans van slagen hebben, dan zijn bepaalde voorwaarden nodig: het daadwerkelijk functioneren van één loket, meer ruimte voor de uitvoering, meer mogelijkheden/instrumenten voor de uitvoering, meer tijd en aandacht voor uitkeringsgerechtigden die ondersteuning nodig hebben en meer medewerkers bij uitvoeringinstanties en gemeenten die voor deze taken goed zijn toegerust.

1.1 Focus op de burger, focus op resultaat

Ook in 2006 was het toezicht van de Inspectie Werk en Inkomen (IWI) in belangrijke mate gericht op de doeltreffendheid van het sociale-zekerheidsstelsel. Anders gezegd: wat is de burger beter geworden van alle inspanningen binnen de keten van werk en inkomen. Deze keten verdient de kwalificatie doeltreffend, wanneer de arbeidsparticipatie van burgers die aanspraak maken op een uitkering, aantoonbaar is verbeterd en het recht op een tijdige en juiste uitkering is geborgd. Doeltreffendheid kent veel aspecten. Burgers hebben recht op zorgvuldig en effectief handelende, klantvriendelijke uitvoeringsinstanties. Zo past het in de logica van de burger én in de ambitie van de overheid voor vermindering van administratieve lasten, dat slechts één keer

dezelfde gegevens uitgevraagd worden. Dat betekent dat binnen het stelsel werk en inkomen beleid, uitvoering en toezicht constant dienen

te werken aan de kwaliteit van de verleende diensten in het licht van het gewenste maatschappelijk effect. Dit is temeer van belang omdat burgers binnen de sociale zekerheid niet kunnen uitwijken naar een andere dienstverlener. IWI wil met haar toezicht er toe bijdragen dat dit stelsel werk en inkomen er ook daadwerkelijk voor de burgers is.

Om te kijken waar de burger in 2006 in het stelsel staat, schetst IWI hoe de burger de afgelopen jaren bij de uitvoering in beeld is geweest. De grondgedachte van de Wet Uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (SUWI) is werk boven uitkering. Om dit te realiseren is het belangrijk dat uitvoeringsinstanties en uitkeringsgerechtigden al hun inzet richten op het krijgen van werk. Het recht op een uitkering blijft, maar het actief zoeken naar werk ziet de overheid als een plicht van de burger. De overheid gaat er vanuit dat iedere burger die aanspraak maakt

Burgers hebben recht op zorgvuldig en effectief handelende, klantvriendelijke uitvoeringsinstanties.

op een uitkering, in staat is om zelfstandig of – als het niet anders kan – met ondersteuning van instanties de weg naar de arbeidsmarkt te vinden. Deze omslag vraagt van de uitvoering, die voor 2002 vooral was gericht op het verstrekken van uitkeringen, dat zij samen met de burger werkt aan de terugkeer naar betaalde arbeid. Daarom spreekt SUWI nadrukkelijk over het leveren van maatwerk en klantvriendelijkheid. De Wet werk en bijstand (WWB) uit 2004 beoogt dat ook de gemeenten werk centraal stellen bij de dienstverlening voor bijstandsgerechtigden. De WWB geeft gemeenten meer ruimte voor zelfstandig beleid en een financieel belang bij een daling van het aantal bijstandsgerechtigden.

SUWI gaat uit van het vermogen van de uitvoeringsinstanties en gemeenten om zelfstandig van het stelsel een doeltreffende keten te maken: volledig gericht op het bereiken van effecten bij de burger. De sturingsfilosofie van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) was daarbij 'geef ze de ruimte'. In 2005 concludeerde IWI: 'dat de investeringen van de ketenpartijen de afgelopen jaren vooral liggen in de opbouw van de eigen organisatie, in het realiseren van de met de minister afgesproken organisatiedoelen en minder in het gezamenlijk vormgeven van de samenwerking (2) ¹'. Om de ketenontwikkeling een flinke duw in de rug te geven, maakte de toenmalige minister van SZW eind 2005 afspraken met de ketenpartners in het programma 'Samen voor onze klanten'.

Ketenpartijen behoren volgens het programma de klanten voorop te stellen, zodat zij het stelsel van werk en inkomen als één organisatie beleven. Voorkomen dient te worden dat cliënten de weg kwijt raken of uit beeld verdwijnen bij instanties. Verder schrijft het programma voor dat de keten veelbelovende en bewezen praktijken gebruikt om de dienstverlening verder te verbeteren. Samenwerking dient zich vooral lokaal/regionaal te ontwikkelen, waardoor partijen gezamenlijk resultaten bereiken: preventie, doorstroom, uitstroom en klantgerichtheid. Zo zijn Uitvoeringsinstituut Werknemerverzekeringen (UWV) en de Centrale organisatie werk en inkomen (CWI) gekomen tot het samenwerkingsmodel 'Samen doen we het zo'.

Samenwerking in de praktijk

Landelijk gezien is er in de praktijk nog te weinig sprake van echt geïntegreerde, op de klant georiënteerde dienstverlening. Het bedrijfsverzamelgebouw (BVG) is het belangrijkste in de Wet SUWI genoemde instrument om de eenloketgedachte een stap dichterbij te brengen. Uit onderzoek van IWI (24) blijkt dat als verschillende partijen bij elkaar in een BVG gehuisvest zijn, er nog geen garantie is dat geïntegreerde dienstverlening vanzelf tot stand komt. In veel bestaande BVG's wordt de dienstverlening, mede op basis van wettelijke vereisten maar ook vanwege institutionele inrichting, nog steeds volgtijdelijk geleverd. Daarnaast blijft het aantal BVG's achter bij de oorspronkelijke planning. Van de 125 in 2006 geplande BVG's zijn er tot en met 2006 75 gerealiseerd. Het uitgangspunt van één aanspreekpunt voor de klant is wel gerealiseerd in een aantal regionale experimenten (Toonkamers) en andere initiatieven. Hier is door het werken met minder regels succes geboekt.

Er is nog te weinig sprake van echt geïntegreerde dienstverlening

Onderzoek van IWI (16) uit 2006 maakt duidelijk dat de samenwerking en klantgerichte uitvoering afhankelijk blijven van de inzet, daadkracht en ambities van managers en medewerkers in de regio's. Hun persoonlijke inzet leidt tot veel goede initiatieven. Deze succesvolle experimenten en goede initiatieven verdienen brede verspreiding en navolging in andere regio's. Voorwaarde hiervoor is dat ketenpartners stimuleren dat de vormgeving en invulling van de lokale samenwerking in alle regio's de aandacht krijgt die het nodig heeft.

Re-integratie

In 2006 is het maatwerk bij re-integratie van cliënten verbeterd. Dat is te zien in de toename van het aantal individuele re-integratieovereenkomsten (IRO's) en in de maatwerk-aanpak van de re-integratiecoaches. Het is een goede zaak dat UWV dit maatwerk biedt aan burgers, want een van de doorslaggevende factoren bij re-integratie is de betrokkenheid van de cliënt. Burgers die een IRO krijgen aangeboden, voelen zich meer betrokken bij hun re-integratie en zijn daarom succesvoller

¹ De nummers in de tekst verwijzen naar de publicatielijst, bijlage I

in het vinden van werk (39). Met deze IRO's geeft de overheid inhoud aan de gedachte dat burgers beter kunnen re-integreren wanneer de overheid hen op individuele basis de middelen verstrekt. Maatwerk voor de klant, een van de pijlers van het stelsel, komt hiermee goed tot uitdrukking.

In 2006 is het aantal re-integratiecoaches bij UWV gegroeid en is het casemanagement bij gemeenten geïntensiveerd. Een deel van de taken van de re-integratiecoaches en casemanagers is het stellen van de diagnose en het bepalen van de inhoud van een traject; taken die voorheen aan private partijen op de re-integratiemarkt werden overgelaten. Dit wijst erop dat publieke opdrachtgevers kritisch reageren op een te lage effectiviteit van de uitvoering van re-integratie door private partijen. Het is een positieve ontwikkeling dat UWV en gemeenten de regie op de re-integratietrajecten meer naar zich toe trekken om zo meer effect voor de burger te realiseren.

IWI-onderzoek uit 2006 (26) bevestigt dat de weg die veel gemeenten hebben gekozen voor een aanpak met intensief casemanagement, in combinatie met het meer in eigen huis uitvoeren van re-integratietaken, leidt tot grotere tevredenheid bij de klant, meer plaatsingen en lagere kosten. Deze situatie bestaat in ongeveer de helft van alle grote en middelgrote gemeenten. Intensief casemanagement heeft ook zijn grenzen wil het effectief blijven. Zo blijken re-integratiecoaches bij UWV en casemanagers bij gemeenten erg veel cliënten te begeleiden (vaak meer dan 150). Dit belemmert een op de cliënt toegesneden ondersteuning. Daarnaast is het de vraag of de competenties van alle casemanagers en re-integratiecoaches nog toereikend zijn om in de toekomst de groep van moeilijk bemiddelbaren succesvol te re-integreren.

Moeilijk bemiddelbaar

Gemeenten dragen de financiële verantwoordelijkheid voor de kosten van de bijstand. Daarnaast mogen gemeenten hierin ook een zelfstandig beleid voeren. Dit heeft geresulteerd in een reductie van het aantal bijstands-uitkeringen met 34.000 in de afgelopen drie jaar. Deze financiële prikkel leidt er echter

ook toe dat gemeenten vooral gaan voor het snelle plaatsingssucces. Gemeenten richten zich in belangrijke mate op de re-integratie van de categorie uitkeringsgerechtigden die zelfredzaam is en die relatief dicht bij de arbeidsmarkt staat, zoals nieuwe instroom en jongeren. Veel gemeenten komen nauwelijks toe aan intensieve begeleiding van mensen die al lang in het bestand zitten. Het betreft hier een zeer omvangrijke groep. Eind 2006 werden 165.000 uitkeringen verstrekt aan mensen die al in de bijstand zaten voordat de WWB werd ingevoerd (36). IWI is van mening dat die gemeenten die vooral kiezen voor kansrijke uitkeringsgerechtigden, hun re-integratieopdracht te eenzijdig invullen.

UWV heeft sinds twee jaar te maken met herkeurde arbeidsongeschikten. De minister van SZW heeft UWV nadrukkelijk de opdracht gegeven veel te investeren om deze mensen weer aan het werk te krijgen. In 2006 is deze groep in omvang toegenomen. Daarnaast is een belangrijk deel van deze groep, ondanks re-integratie-inspanningen door UWV, nog niet aan het werk. Hiervoor bestaan twee belangrijke verklaringen. Zo blijkt uit onderzoek van IWI dat herkeurde arbeidsongeschikten een geringe oriëntatie hebben op arbeid, onder meer vanwege de lange verblijfsduur in de uitkeringen en het onverwachte appel om weer een plaats op de arbeidsmarkt te verwerven. Daarnaast lopen werkgevers niet warm om herkeurde arbeidsongeschikten in dienst te nemen. Het vorige kabinet onderkende de geringe re-integratieresultaten en trok daarom extra middelen uit om dit probleem te lijf te gaan.

Werkgevers lopen niet warm om herkeurde arbeidsongeschikten in dienst te nemen

UWV heeft ook te maken met een harde kern van WW-uitkeringsgerechtigden. Dit zijn vooral ouderen en laaggeschoolden. Personen boven de 45 jaar vormen de meerderheid van deze groep. Hoewel een belangrijk deel van die harde kern werkervaring heeft die aansluit op vacatures, lukt het een groot deel van deze groep niet aan het werk te komen. Het belangrijkste struikelblok blijkt leeftijd te zijn, omdat werkgevers de vacatures aan de onderkant van de arbeidsmarkt liever vervuld zien door jongeren.

De prestatieafspraken die het ministerie van SZW maakt met CWI en UWV zijn niet specifiek gericht op dat wat nodig is om de re-integratieondersteuning van moeilijk bemiddelbare cliënten maximaal te verbeteren. De aard van de prestatieafspraken moedigt uitvoeringsorganisaties niet aan hun energie te richten op deze groep.

Uitvoeringsinstanties en gemeenten hebben veel mensen aan het werk geholpen. Tegelijkertijd blijkt dat een te grote groep moeilijk bemiddelbaren niet is geactiveerd (35). Deze groep verdient meer aandacht van uitvoeringsinstanties en gemeenten. Echter, re-integratie van mensen met langdurige uitkeringsafhankelijkheid is niet alleen de verantwoordelijkheid van CWI, UWV en gemeenten, maar vraagt om een gezamenlijke aanpak van alle partijen op de arbeidsmarkt, inclusief werkgevers.

Nog (g)één loket

Een belangrijk onderdeel van de Wet SUWI is de gedachte dat een werkzoekende of uitkeringsaanvrager één aanspreekpunt heeft voor het zoeken naar werk en voor het aanvragen van een uitkering: de eenloketbenadering. Zowel de Algemene Rekenkamer als de commissie Keller kwamen in 2005 tot de conclusie dat van een eenloketbenadering nog geen sprake is. Dat wees erop dat de werkprocessen bij CWI, UWV en gemeenten nog niet zo zijn ingericht, dat er sprake was van een keten met optimale dienstverlening. Uit IWI-onderzoek (3) uit 2006 onder burgers met een werkloosheids- of bijstandsuitkering, bleek dat circa de helft van de nieuwe aanvragers bij verschillende instanties dezelfde informatie moest verstrekken. Het valt de burger niet uit te leggen dat de uitvoeringsinstanties en gemeenten anno 2006 niet in staat zijn een informatiesysteem operationeel te hebben dat de dienstverlening aan burgers optimaal ondersteunt (24,40).

Als reactie heeft de staatssecretaris van SZW in het najaar van 2006 een wetsvoorstel ingediend met daarin een wettelijk verbod op de meervoudige gegevensuitvraag door de ketenpartijen. Een digitaal klantdossier is een goed instrument om dit probleem op te lossen.

Veel aanvragers moesten bij verschillende instanties dezelfde informatie verstrekken

Een eenloketbenadering staat of valt met een juiste en volledige intake op grond waarvan andere ketenpartijen verder kunnen werken. Een ander voorbeeld dat terecht op onbegrip van de burger stuit, betreft uitvraag van aanvullende informatie bij een uitkeringsaanvraag. CWI is niet bevoegd aanvullende gegevens aan de burger te vragen, nadat het klantdossier is overgedragen aan de uitkerende instantie. Daardoor krijgt de burger te maken met UWV of de gemeente, terwijl het nog steeds over dezelfde uitkeringsaanvraag gaat. Dit zaait verwarring en ondermijnt het vertrouwen van de burger in de doeltreffendheid van de overheid. Mede door deze gebrekkige ketensamenwerking wachten veel uitkeringsgerechtigden te lang op hun uitkering, waardoor zij in financiële problemen raken. Om dit te voorkomen zijn ook gemeenten sinds 1 oktober 2006 verplicht binnen vier weken voorschotten te verstrekken aan mensen die een uitkeringsaanvraag hebben ingediend.

Een klantvriendelijke benadering mag de goede balans tussen rechten en plichten niet verstoren. Burgers verwachten dat de uitvoerende instanties goede dienstverlening aanbieden maar ook via strikte handhaving ongewenst gebruik tegen gaan en corrigeren. Wanneer dit tekort schiet, schaadt dat de geloofwaardigheid van de overheid als handhavende instantie. De voorlichting over rechten en plichten aan burgers is een essentieel instrument om naleving te bevorderen. De afgelopen jaren hebben uitvoeringsinstanties veel geïnvesteerd in voorlichting. Uit IWI-onderzoek blijkt dat werkzoekenden de informatievoorziening door de keten heen goed, begrijpelijk en eenduidig vinden. IWI oordeelt dan ook positief over dit onderdeel van klantoriëntatie.

Werkzoekenden vinden de informatievoorziening goed, begrijpelijk en eenduidig

Veel, maar...

Uit vijf jaar toezicht op het stelsel werk en inkomen blijkt een grote dynamiek: veel beleid, veel initiatieven, veel plannen, veel activiteiten, veel experimenten, veel afspraken en steeds meer resultaten. Veel uitkeringsgerechtigden hebben weer de weg naar arbeid

gevonden. Ondanks deze inspanningen staan echter nog te veel, vooral maatschappelijk kwetsbare, mensen aan de kant. Wil de overheid haar doelstelling 'iedereen telt, iedereen doet mee' bereiken, dan moeten de prestatieafspraken nadrukkelijker betrekking hebben op moeilijk bemiddelbare cliënten. Hierdoor wordt de uitvoering meer geprikkeld te investeren in deze groep. Het gaat er tenslotte om dat ook deze mensen tenminste maatschappelijk actief worden.

De wetgever heeft in de Wet SUWI en de WWB aan partijen nadrukkelijk de verplichting opgelegd om in het belang van de burger samen te werken. De verwachting van de wetgever dat met de invoering van de Wet SUWI de organisaties zelfstandig in staat zouden zijn om te komen tot een werkelijk op de klant gerichte keten, is nog niet waargemaakt. Het lerend vermogen van het stelsel kan bevorderd worden wanneer de resultaten van de regionale en lokale initiatieven worden gedeeld. Juist nu is het nodig dat de uitvoeringsinstanties al hun creativiteit, ervaring en succes bundelen om ook mensen die langdurig op een uitkering zijn aangewezen, te activeren. Naarmate gemeenten een

Naarmate gemeenten een regierol oppakken bevordert dat de ketensamenwerking

regierol voor zichzelf in die keten zien en deze ook oppakken, blijkt dat de ketensamenwerking te bevorderen.

Het blijkt dat werkgevers terughoudend zijn om oudere werklozen en (herkeurde) arbeidsongeschikten aan te nemen. Hoeveel de uitvoeringsinstanties ook investeren in de activering van deze groepen, wil dit succesvol zijn, dan zullen de werkgevers bereid moeten zijn zich voor deze groepen open te stellen. Werkgevers hebben er, met het oog op de krapte op de arbeidsmarkt en lastenverlichting voor het bedrijfsleven, ook baat bij zich op deze groepen te richten.

Een kerngedachte van SUWI is dat mensen zelfredzaam zijn. De uitvoeringsorganisaties hebben evenals in voorgaande jaren ook in 2006 hun inspanningen vooral daarop gericht. Dit heeft tot gevolg gehad dat de makkelijk bemiddelbaren zijn uitgestroomd. De eerder

genoemde aanval op het harde bestand kan volgens IWI niet uitsluitend steunen op het concept zelfredzaamheid van burgers.

Het blijkt dat mensen met een langdurige uitkering veel baat hebben bij meer op de persoon gerichte en intensieve begeleiding. Dit kan beter worden bereikt wanneer uitvoeringsorganisaties de beschikking krijgen over meer medewerkers met voldoende competenties en tijd om met name deze cliënten te activeren.

Mensen met een langdurige uitkering hebben veel baat bij meer op de persoon gerichte en intensieve begeleiding.

Het beleid is er op gericht dat niemand aan de kant blijft staan, en dat mensen die dat kunnen ook betaald werk verrichten. Er is echter een groot aantal mensen dat langdurig is aangewezen op een uitkering en een grote afstand tot de arbeidsmarkt heeft. Een reguliere baan is dan (nog) een brug te ver. Voor deze groep biedt de doelstelling 'iedereen actief' meer mogelijkheden dan 'iedereen naar betaald werk'. Daarbij behouden ze het perspectief op termijn door te stromen naar betaald werk.

1.2 Functioneren van de uitvoeringsorganisaties en gemeenten

1.2.1 CWI

Een van de hoofdtaken van CWI is het ondersteunen en stimuleren van personen bij het vinden van werk. Voorkomen moet worden dat mensen een beroep moeten doen op een uitkering (preventie)- en als ze een uitkering ontvangen, moeten ze zo snel mogelijk uitstromen naar werk (activering). Verder verzamelt CWI de uitkeringsgegevens en draagt deze over aan UWV (voor een WW-uitkering) of gemeente (voor de bijstand). Daarnaast verricht CWI de Wsw-indicatiestelling en verleent ontslag- en tewerkstellingsvergunningen. In 2006 heeft CWI, in opdracht van de staatssecretaris, samen met ketenpartners, gewerkt aan de verdere ontwikkeling van het Digitaal klantdossier (DKD).

In 2006 hebben 331.000 personen zich bij CWI gemeld voor een WW-uitkering, 148.000 personen hebben zich gemeld voor een WWB-uitkering. In totaal hebben werkgevers in 2006 320.000 vacatures bij CWI ingediend, waarvan er 213.000 zijn vervuld. Eind 2006 staan er 111.316 vacatures op werk.nl. CWI heeft 65 procent van de totale vacaturemarkt van 1 miljoen vacatures inzichtelijk gemaakt.

Bij CWI waren er ultimo 2006 4.108 fulltime werkplekken, verspreid over een hoofdkantoor, zes districtskantoren, een afdeling Juridische Zaken, verdeeld over meerdere locaties en 127 vestigingen.

Preventie: Normen gehaald, maar uitstroom naar werk niet inzichtelijk

IWI oordeelt positief over het feit dat CWI in 2006 de streefwaarden voor preventie WW en WWB realiseert. Hiermee heeft CWI een bijdrage geleverd aan het verminderen van het uitkeringsvolume van UWV en gemeenten. CWI heeft in 2006 met de staatssecretaris afgesproken dat zij inzichtelijk maakt welk deel van de resultaten kan worden toegerekend aan het vinden van werk. De inspectie constateert dat CWI deze afspraak aan het eind van 2006 niet realiseert en is daar minder positief over. In de toekomst wil CWI met een steekproefmethode nagaan welk deel van de klanten in de preventiefase uitstroomt naar werk.

Activering: Normen gehaald

CWI behaalt in 2006 de streefwaarden over activering. Er zijn voldoende activiteiten ondernomen om de uitstroom naar werk te bevorderen. Uit een onderzoek (3) van IWI naar de dienstverlening door ketenpartijen, bezien vanuit het perspectief van de burger, blijkt dat veel burgers gebruik maken van instrumenten die CWI aanbiedt voor het vinden van werk. IWI waardeert dit positief. Uit hetzelfde onderzoek blijkt overigens ook dat maar weinig klanten, die binnen de eerste drie maanden aan het werk zijn, vinden dat ze direct via CWI werk hebben gevonden. Nader onderzoek is nodig of dit door het benadrukken van de eigen verantwoordelijkheid voor het vinden van werk komt of dat dit andere oorzaken heeft.

Gegevensdiensten: CWI pakt regionaal DKD goed op

IWI is positief over de wijze waarop de ketenpartners in 2006, onder regie van CWI, constructief hebben samengewerkt aan de ontwikkeling van het DKD (34). CWI kreeg van de staatssecretaris de opdracht om, samen met de ketenpartners, met ingang van 1 januari 2007 de volgende drie elektronische diensten via het DKD beschikbaar te hebben: het inschrijven voor werk, de aanvraag van een WW-uitkering en de aanvraag van een WWB-uitkering. De planning stond in 2006 onder druk, onder andere vanwege de ontwikkeling en beschikbaarheid van de benodigde infrastructuur. IWI signaleert dat de ketenpartners nog diverse tussenproducten moeten realiseren om aan eenmalige gegevensuitvraag te voldoen. Daardoor is nog onzeker wanneer en in welke mate de inspanningen omtrent het DKD ertoe zullen leiden dat de dienstverlening aan de burger verbetert.

Handhaving: Uitvoering Wet arbeid vreemdelingen kan beter

CWI is verantwoordelijk voor de afgifte van tewerkstellingsvergunningen. IWI constateert in een onderzoek (9) dat CWI de wettelijke taak goed uitvoert. CWI controleert of de aanvraag volledig is en of de gegevens juist zijn. De nodige controles worden adequaat uitgevoerd. IWI is ook positief over het feit

dat CWI de afspraken over de tijdigheid van beslissingen realiseert. CWI heeft in 2006 75.000 tewerkstellingsvergunningen verleend. Het verstrekken van een tewerkstellingsvergunning is ook bedoeld om uitbuiting van vreemdelingen en fraude te voorkomen. IWI vindt dat de huidige uitvoering van het beleid op dit punt te weinig doeltreffend is. Fraudebewustzijn en -aliertheid zijn bij de uitvoering van deze taak daarom nog voor verbetering vatbaar, evenals de mogelijkheden voor fraudebestrijding, in de samenwerking met de Arbeidsinspectie (AI) en de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (SIOD). Daarnaast bleek uit het onderzoek dat privacyregels de samenwerking tussen CWI en gemeenten hinderen. Zo konden CWI en gemeenten geen adresgegevens van vreemdelingen met elkaar uitwisselen, waardoor niet bekend was hoe vreemdelingen gehuisvest zijn. Inmiddels is het Besluit SUWI hierop aangepast.

Uitvoering van de Wsw-indicatiestelling goed

Voor een groot deel realiseert CWI de afspraken op het gebied van de Wsw-indicatiestelling. In 2006 nam CWI ruim 27.000 besluiten Wsw-indicatie. Volgens de wet moet CWI aanvragen onafhankelijk beoordelen, de Wsw-indicatie landelijk uniform uitvoeren en zorgen voor een sluitende dienstverlening aan mensen die niet tot de doelgroep behoren.

Uit een onderzoek (41) van IWI blijkt dat CWI de aanvragen onafhankelijk beoordeelt. CWI gaat bij de indicatiestelling alleen uit van de beperkingen en de mogelijkheden van de aanvragers - en niet van externe factoren zoals bedrijfseconomische of budgettaire belangen van andere partijen.

Een tijdige afhandeling van de aanvraag was in het begin van 2006 nog een knelpunt. CWI heeft daar maatregelen op ingezet en realiseert nu wel de afspraken. IWI oordeelt daar positief over. Intussen heeft CWI het accent verlegd naar verdere verbetering van de kwaliteit. Daarmee maakt CWI de uitvoering landelijk meer uniform en wordt een goede overdracht gerealiseerd (sluitende dienstverlening).

Inspectierapport uitgelicht

Vreemdelingen aan het werk > IWI concludeerde in het rapport 'Vreemdelingen aan het werk' dat CWI nog onvoldoende fraudebewust en fraudealert handelt bij de afgifte van tewerkstellingsvergunningen. Tevens was IWI van oordeel dat in de samenwerking met de Arbeidsinspectie en de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst mogelijkheden voor fraudebestrijding onbenut bleven.

Dit rapport heeft ertoe geleid dat CWI meer aandacht geeft aan fraudebestrijding. CWI noemt daarbij: aanvragen integraal meer diepgaand toetsen, preventief oneigenlijkheden traceren en sneller tot intrekkingen komen bij geconstateerde onjuistheden. CWI overlegt met OCW en VNG over controles op respectievelijk stagiaires en huisvesting en vraagt nu standaard naar een huisvestingsverklaring. CWI heeft, samen met de AI en de SIOD, een samenwerkingsprotocol opgesteld. Signalen worden nu centraal geregistreerd en er zijn afspraken gemaakt over periodieke overleggen en over het aanleveren van informatie. Met de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) heeft CWI afspraken gemaakt over onder andere versteviging van de fraudeaanpak.

1.2.2 UWV

Het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen moet zorgen voor juiste en tijdige uitkeringen en stimuleren dat mensen blijven werken of weer aan het werk gaan. UWV verzorgt uitkeringen voor werkloosheid en arbeidsongeschiktheid en enkele verwante regelingen. Verder is UWV beheerder van de polisadministratie en verstrekt gegevens aan circa 400 organisaties. Eind 2006 verstrekte UWV aan 250.000 mensen een WW-uitkering, bijna 19 procent minder dan het jaar ervoor. Ongeveer 860.000 mensen ontvingen een arbeidsongeschiktheidsuitkering (WAO, Waz, Wajong en Wia). Dat is ongeveer 5 procent minder dan eind 2005. In totaal ging het om ongeveer 20 miljard euro aan uitkeringen. UWV heeft een hoofdkantoor en 70 regionale vestigingen. Eind 2006 waren er circa 15.500 fulltime werkplekken bij UWV, dat is 1.500 minder dan eind 2005.

Preventie: Uitvoering kan op onderdelen beter

In het kader van de Wet verbetering poortwachter behoort UWV ten aanzien van zieke werknemers zonder werkgever het beroep op de Ziektewet te beperken en hun werkhervatting te bevorderen. UWV slaagt erin om de gemiddelde ziekteduur van deze groep werknemers terug te dringen. De re-integratie van de werklozen en flexwerkers schiet echter tekort. Het lukt UWV slechts in een minderheid van de gevallen waarin de ziekteduur zes weken of langer is om probleemanalyses en plannen van aanpak tijdig op te stellen. Een kwart van de groep die langer dan 13 weken ziek is, meldt zich uiteindelijk voor een Wia-uitkering. Dit is circa 35 procent van alle Wia-aanvragers. Deels wordt dit veroorzaakt door het feit dat de re-integratie van deze groep bijzonder moeilijk is.

UWV heeft de nieuwe (strengere) criteria toegepast op de Wia-aanvragen en waar nodig sancties opgelegd. Hiermee heeft UWV haar algemene poortwachtersfunctie scherper dan voorheen uitgevoerd. Ten aanzien van dit onderdeel van preventie heeft UWV voldoende gepresteerd.

Activering: UWV heeft meer oog voor de klant

De kwaliteit van de dienstverlening op het terrein van re-integratie is in 2006 verder verbeterd. De klantgerichtheid is vergroot en meer dan in het verleden wordt er gezocht naar maatwerk.

Klanten die in de WW terechtkomen, ontvangen individuele begeleiding van een re-integratiecoach. Deze coach beschikt over een scala van re-integratie-instrumenten die hij aan zijn klanten kan aanbieden. Het aantal klanten dat van een individuele re-integratieovereenkomst gebruik maakt, is in 2006 sterk gegroeid (39). Binnen een individuele overeenkomst heeft de klant meer invloed op zijn re-integratie dan binnen een regulier traject. De klant is ook meer tevreden over het traject (8).

Voor cliënten met een arbeidsongeschiktheidsuitkering zijn individuele begeleiding en maatwerk vanuit UWV anders opgezet dan voor cliënten met een WW-uitkering. Gezien het beperkte aantal beschikbare arbeidsdeskundigen en het grote aantal cliënten maakt UWV ten aanzien van re-integratie van herbeoordeelden, de Wajong-populatie en de ZW naast de eigen arbeidsdeskundigen ook gebruik van inkoop van maatwerk. UWV heeft in 2006 gekozen voor een zorgvuldige uitvoering van de herbeoordelingsoperatie. Dit heeft consequenties gehad voor het aantal uitgevoerde herbeoordelingen. IWI heeft in 2006 bij UWV aangedrongen op een realistische planning. Het daarop door UWV geboden inzicht heeft ertoe geleid dat de minister in overleg met UWV de einddatum op 1 april 2008 heeft bepaald. Bij het aantreden van het nieuwe kabinet is aangekondigd dat de herbeoordeling voor de groep die 45 jaar of ouder was op 1 juli 2004, geheel wordt stopgezet dan wel ongedaan wordt gemaakt. Deze beleidswijziging leidt ertoe dat UWV haar capaciteitsplanning hierop zal moeten aanpassen.

IWI is van oordeel dat UWV ten aanzien van activering voldoende heeft gepresteerd. De klantgerichtheid is verder verbeterd. Meer dan in het verleden wordt bij re-integratie gezocht naar individuele oplossingen.

Uitkering: Tijdige betaling verbeterd, onrechtmatigheid te hoog

Cliënten kregen in 2006 sneller een betaling. UWV heeft de procedure met betrekking tot voorschotverlening gewijzigd. Hierdoor kregen cliënten, waarvan de uitkeringsaanvraag niet tijdig afgerond kon worden, sneller en vaker een voorschot. IWI signaleert hierbij wel het risico dat de klant in later stadium geconfronteerd wordt met afrekeningen (nabetalingen en terugvorderingen). Ook de omvang van het aantal voorschotbetalingen baart IWI zorgen.

De uitkeringsaanvragen WW zijn in 2006 voor 95 procent binnen acht weken beoordeeld (norm 90 procent). De uitkeringsaanvragen ZW en Wia heeft UWV niet binnen de daarvoor gestelde norm afgehandeld (beslissing binnen 4 resp. 10 weken).

Bij de vaststelling van de uitkeringshoogte Ziektewet (ZW) hebben zich problemen voorgedaan. Dit heeft geleid tot niet tijdige verstrekking van uitkering. Deze problemen zijn in de loop van 2006 opgelost. De problemen bij de ZW hebben geleid tot veel klachten van cliënten die langer moesten wachten op hun uitkering.

Als uitkeringen niet juist worden vastgesteld krijgen cliënten geen, een te hoge of juist een te lage uitkering verstrekt. In dat geval is sprake van onrechtmatigheid bij de uitkeringsverstrekking. De door UWV in 2006 gerealiseerde (overall) score onrechtmatigheid ligt op 2,2 procent en ligt daarmee boven de geldende norm van 1 procent.

Gegevensdiensten: Versterking regiefunctie nodig

De oorspronkelijke doelstelling van de wetgever om per 1 januari 2006 over een operationele polisadministratie te beschikken, is niet gerealiseerd. Ook eind 2006 is de doelstelling, ondanks bijstelling in overleg met het kabinet, nog niet gehaald. UWV zal in 2007 en de daaropvolgende jaren nog inspanningen moeten verrichten om tot een volledige, juiste en actuele polisadministratie te komen (6). Bij de realisatie van de resterende werkzaamheden is UWV in hoge mate afhankelijk van de activiteiten van andere organisaties.

De polisadministratie moet uitgroeien tot een basisregistratie met authentieke gegevens. Daarnaast hanteert de overheid in toenemende mate het principe van eenmalige gegevensuitvraag. Aan basisregistraties worden hoge eisen ten aanzien van de kwaliteit van de daarin opgeslagen gegevens en het functioneren van de gehanteerde systemen gesteld. De polisadministratie voldeed in 2006 nog niet aan deze eisen (6).

Dit heeft tot gevolg dat de doelstelling van administratieve lastenverlichting voor het bedrijfsleven later dan voorzien wordt gerealiseerd. Daarnaast kunnen zowel interne als externe afnemers niet beschikken over de noodzakelijke informatie uit de administratie. IWI is van oordeel dat UWV ondanks forse inspanningen voor wat betreft gegevensdiensten in onvoldoende mate de afgesproken resultaten heeft gerealiseerd. De gegevensdienst van UWV heeft nog niet volgens plan gefunctioneerd. De afhankelijkheid van UWV hierbij van andere organisaties is aanleiding om de regiefunctie ten aanzien van de samenwerking bij de totstandkoming van de polisadministratie te versterken.

Handhaving: Blijvend aandachtspunt

UWV heeft de met SZW gemaakte prestatieafspraken met betrekking tot handhaving gerealiseerd. UWV heeft te maken met veel nieuwe- en gewijzigde regelgeving, problemen met de Ziektewet en ontwikkeling van de polisadministratie. Deze hebben ertoe bijgedragen dat de controle en oplegging van boeten - en maatregelen niet volledig is geweest. IWI is van oordeel dat UWV op het gebied van handhaving voldoende heeft gepresteerd doch signaleert het risico voor de continuïteit hiervan.

Interne organisatie: UWV kwetsbaar

UWV vervult als beheerder en leverancier van loon-, dienstverband- en uitkeringsgegevens een belangrijke rol in de keten werk en inkomen. Deze rol zal in de toekomst belangrijker worden. De interne keten van gegevensopslag tot het doen van betalingen is nog niet structureel ingericht. De continuïteit ervan is onvoldoende gewaarborgd. UWV werkt voornamelijk met tijdelijke voorzieningen. UWV is op dit punt kwetsbaar.

IWI is van oordeel dat UWV de kwaliteit van de loon-, dienstverband- en uitkeringsgegevens onvoldoende heeft geborgd. Het beveiligen en garanderen van de kwaliteit van deze gegevens vereist intern en in samenwerking met zijn ketenpartners nog verdere uitwerking. IWI acht het van belang dat UWV met voorrang werkt aan structurele oplossingen.

De beleidsagenda die UWV in 2006 te realiseren had, heeft veel inzet van UWV gevraagd. Op diverse onderdelen heeft dit tot goede resultaten geleid, maar daarnaast zijn de resultaten op onderdelen achter gebleven ten opzichte van de afgesproken doelen.

Om de kwaliteit van de dienstverlening aan de klanten op een hoger plan te brengen, zal UWV haar processen en systemen moeten vernieuwen. UWV heeft een plan opgesteld waarbij UWV zich concentreert op vier kernfuncties: werk, uitkering, sociaalmedische zaken en gegevensdiensten. In dit plan, 'De Vernieuwing' genoemd, staat de klant centraal. Ook ICT zal een belangrijke rol spelen. Het uitgangspunt in dit vernieuwingsplan dat de klant recht heeft op een effectief handelende en klantvriendelijke uitvoeringsorganisatie, ziet IWI als positief. Het komt er nu op aan deze vernieuwingstrajecten te realiseren. Voor UWV is het van belang dat (de kennis en organisatie van) de vernieuwingstrajecten intern voldoende beheerst worden.

Inspectierapport uitgelicht

Voortgangsrapportages Walvis en Wsfw >

In opdracht van de minister van SZW houdt IWI toezicht op de invoering van Walvis en Wfsv. De inspectie bracht aan de minister van SZW zes rapporten uit en twee toezichtsignalen. Toezichtsignalen hebben tot doel de minister van SZW te wijzen op ernstige tekortkomingen in de uitvoering. Het laatste toezichtsignaal dateert van mei 2006.

In juni en november 2006 publiceerde de inspectie de vijfde en zesde rapportage. De inspectie kwam in het zesde rapport tot het oordeel dat de gegevens in de polisadministratie over de eerste drie kwartalen van 2006 niet voldoen aan de eisen van volledigheid, juistheid en actualiteit. Verder oordeelde IWI dat onvoldoende is geborgd dat afnemers vanaf begin 2007 gebruik kunnen maken van een volledige, juiste en actuele polisadministratie. De inspectie oordeelde dat er een heel aantal activiteiten moeten worden uitgevoerd om een volledige, juiste en actuele polisadministratie te waarborgen. Dat de polisadministratie onvoldoende was geborgd manifesteerde zich eind december 2006 toen de loonaangifteketen, die moet borgen dat gegevens van de loonaangifte worden opgeslagen in de polisadministratie, stakte en afnemers niet meer (structureel) door UWV werden bediend. Op 21 maart 2007 stuurde de inspectie een brief aan de minister van SZW, waarbij de minister inzicht is geboden in de problematiek. In deze brief ging de inspectie in het bijzonder in op de sturing van de loonaangifteketen UWV-Belastingdienst, de sturing en beheersing van de polisadministratie en het met de wet Walvis beoogde doelbereik.

De inspectie merkt op dat de polisadministratie op termijn onderdeel moet worden van een stelsel van basisregistraties. Dit stelsel is onderdeel van het streven naar een vernieuwing van de overheid. Tot de doelstellingen behoren een transparantere overheid en een verbeterde dienstverlening aan burgers. Mede door de ontwikkelingen met betrekking tot de polisadministratie staat het doelbereik, het streven naar vernieuwing van de overheid, onder druk.

I.2.3 Gemeenten

De gemeenten voeren de Wet werk en bijstand (WWB) uit, waarin de activering van bijstandsgerechtigden voorop staat. In 2006 waren er 458 gemeenten. Een aantal gemeenten voeren de bijstandsregelingen gezamenlijk uit.

Aantal uitkeringen opnieuw gedaald in 2006

Sinds de invoering van de WWB in 2004 daalt het aantal mensen dat een beroep doet op een bijstandsuitkering. Ook in 2006 zette deze trend door. Begin 2004 verstrekten gemeenten 336.600 uitkeringen aan personen onder de 65 jaar. Eind 2006 is dit aantal gedaald tot 302.030. Van het voor de inkomensverzorging beschikbare gestelde bedrag van 4,6 miljard euro resteert een overschot van 235 miljoen euro (het grootste gedeelte van het overschot komt voor rekening van de vier grootste gemeenten). Dit is echter een positief saldo van overschotten en tekorten. Tekorten bij het inkomensdeel komen vooral voor bij kleine gemeenten. Aan 49 gemeenten is een aanvullende uitkering van totaal 6 miljoen euro toegekend, omdat het tekort ten opzichte van het budget meer dan 10 procent is. Dit is een daling ten opzichte van 2004 toen nog 10 miljoen euro aanvullend uitgekeerd werd.

Activering: Ook in 2006 vooral aandacht voor makkelijk bemiddelbaren

De daling van het aantal uitkeringen is, naast de activiteiten die uitstroom bevorderen en een verbetering van de economie, toe te schrijven aan de beperking van het aantal nieuwe uitkeringen. Gemeenten zijn strenger aan de poort. Twee instrumenten trekken hierbij de aandacht.

Gemeenten zetten huisbezoek steeds frequenter in om de rechtmatigheid van de uitkering te controleren. Sommige gemeenten passen dit instrument bij iedere nieuwe aanvraag toe. Overigens niet alleen handhaving, maar ook voorlichting en overige hulpverlening komen volgens deze gemeenten beter tot hun recht als de thuissituatie ter plekke wordt beoordeeld. Deze kwalitatieve benadering komt tegemoet aan de rechten én plichten die

de burger heeft bij de aanvraag van een bijstandsuitkering. Het volgonderzoek van de inspectie naar de werkloze burger in de keten toont aan dat ruim dertig procent van de klanten in de bijstand thuis door een medewerker is bezocht. Minder dan een kwart vindt dit bezoek onplezierig.

Veel gemeenten maken gebruik van Work first. Dit is een verzamelnaam voor projecten, waarbij mensen die een bijstandsuitkering aanvragen en arbeidsplicht hebben, onmiddellijk aan het werk worden gezet. Het is de meest directe toepassing van het principe werk boven uitkering.

Hoewel gemeenten het inzetten als re-integratie-instrument, blijkt het sommige aanvragers van een WWB-uitkering af te schrikken en zien zij af van een uitkering.

Het aantal mensen in de bijstand dat daadwerkelijk met een Work first traject aan de slag gaat bedraagt circa tien procent van de nieuwe aanvragers (35). Vervolgens blijkt dat deze groep ook weer snel dit traject verlaat. Na een half jaar uitkering zegt vijf procent van de geïnterviewde bijstandsgerechtigden deel te nemen aan een Work first programma (3).

Het succes aan de poort bij nieuwe aanvragers van een uitkering en de uitstroom van kansrijken tonen aan dat de WWB voor deze groepen werkt. De financiële prikkel stimuleert gemeenten om actief met deze mensen aan de slag te gaan. De focus op werk slaat vooral aan bij de groep die eenvoudiger is te bemiddelen. De mensen die wel de bijstand instromen hebben over het algemeen meer belemmeringen en staan verder af van de arbeidsmarkt. Dit blijkt ook uit het hierboven genoemde volgonderzoek. Bijna veertig procent van de bijstandscliëntèle geeft aan dat de sociale dienst naast de directe uitkeringsverzorging behulpzaam is (geweest) bij het oplossen van problemen, zoals schulden en lichamelijke en psychische problemen. Casemanagement is een goede basis voor de re-integratie van deze groep uitkeringsgerechtigden, maar het vergt meer inspanningen en langduriger trajecten. Dit zorgt voor een groot beroep op de casemanagers.

Daarnaast blijkt dat 55 procent van de bijstandsgerechtigden al langer dan drie jaar gebruik maakt van de WWB. Het grootste deel van deze groep staat zeer ver af van de arbeidsmarkt en heeft naar de mening van de inspectie zorgwekkend slechte kansen op uitstroom. De moeilijke positie waarin deze mensen verkeren, de beperkt beschikbare tijd van de casemanager en het ontbreken bij veel gemeenten van een toegesneden instrumentarium verklaren waarom de (sociale) activering in de richting van werk weinig effect sorteert (42).

Gemeenten blijken voldoende financiële middelen te hebben om klanten te helpen. IWI stelt vast dat bij nagenoeg alle gemeenten sprake is van een overschot op het werkdeel. De afgelopen jaren houden zij geld over. Gemeenten beschikten in 2005 over bijna 2 miljard euro, waarvan 363 miljoen afkomstig is van voorgaande jaren. Van het totale budget is 610 miljoen euro niet benut en 595 miljoen euro overgeheveld naar 2006. De hoge werkdruk bij casemanagers en het ontbreken van een goed instrumentarium vormen een blokkade voor de aanwending van dit overschot voor de groep moeilijk bemiddelbaren (36). De inspectie concludeert dat hier een grote uitdaging voor gemeenten ligt, om deze mensen toch bij de maatschappij te betrekken.

Gemeenten zetten ook in op inkomensondersteuning

Het aantal bijstandsafhankelijke burgers met een langdurig verblijf in de bijstand neemt relatief toe. Uit CBS cijfers blijkt dat het aantal huishoudens met een langdurige bijstandsuitkering gestegen is van 78 procent eind maart 2005 naar 82 procent eind december 2006. Gemeenten zoeken naar mogelijkheden om deze groep te ondersteunen. Naast de inzet van de langdurigheidstoelage, die in 2006 is verruimd, integreren gemeenten verschillende elementen van hun minimabeleid, zoals armoedebestrijding en schuldhulpverlening met bijzondere bijstand. De komst van de voedselbanken heeft hier ook een impuls aan gegeven. De inspectie constateert hierbij een spanning tussen de wetgeving, die bewust uitgaat van een individuele beoordeling bij het verlenen van bijzondere bijstand, en de wens van de gemeenten om op een voor de organi-

satie zo efficiënt mogelijke wijze aanvullende inkomensondersteuning te verlenen.

Dit doelmatigheidsstreven leidt er toe dat gemeenten de individuele benadering loslaten en de grenzen opzoeken en soms overschrijden om op categoriale basis bijzondere bijstand toe te kennen (28).

Rechtmatigheid

Voor het onderzoek over de rechtmatigheid van de WWB baseert IWI zich op de gemeentelijke verantwoordingen. De uitspraken over de rechtmatigheid hebben betrekking op het verslagjaar 2005. Cijfers over 2006 komen pas medio 2007 beschikbaar.

IWI heeft de verantwoordingen over de WWB van alle gemeenten in Nederland geanalyseerd. Gemeenten moeten informatie verstrekken over *alle* onrechtmatigheden bij de uitvoering van het werkdeel.

Over de tekortkomingen bij de verstrekking van uitkeringen (inkomensdeel) behoeven gemeenten *alleen* informatie te verstrekken indien de onrechtmatigheid een bepaalde norm (1 procent) overschrijdt. Voor de gemeenten die onder de norm blijven is hierdoor alleen bekend dat het onrechtmatigheidspercentage zich bevindt tussen nul procent en 0,99 procent. IWI heeft voor de bepaling van het landelijke beeld voor deze gemeenten dit interval meegewogen.

IWI constateert voor het werkdeel WWB, zoals uitgaven voor re-integratietrajecten, een onrechtmatigheidsbedrag van ruim 18 miljoen euro. Dit is meer dan een verdubbeling ten opzichte van het jaar daarvoor. Uit nadere analyse blijkt dat het hierbij vooral gaat om onjuiste uitgaven in het kader van aan- en uitbestedingen, betrokkenen behoren niet tot de doelgroep, prestaties die niet altijd zijn geleverd en facturen die dubbel zijn betaald.

Voor het inkomensdeel, met inbegrip van bijzondere bijstand, heeft IWI op basis van de verstrekte informatie over de rechtmatigheid van de uitkeringen berekend dat in 2005 landelijk een bedrag tussen 22 miljoen en 56 miljoen euro niet rechtmatig is uitgekeerd. Deze berekening is onder meer gebaseerd op het gegeven dat bij 21 gemeenten geen goedkeurende accountantsverklaring is

afgegeven. Deze 21 gemeenten verzorgen samen ongeveer een derde van de uitvoering van alle bijstandsuitkeringen in Nederland. Tachtig procent van de tekortkomingen gaat over het bepalen van de hoogte van de bijstandsuitkering. In de meeste gevallen is de uitkering te hoog vastgesteld.

Voor het werk- en inkomensdeel gezamenlijk is derhalve in 2005 landelijk een bedrag tussen de 40 miljoen en 74 miljoen euro niet rechtmatig uitgekeerd. Dit betreft 0,6 - 1,2 procent van de totale uitgaven.

Naast financiële onrechtmatigheden is er bij 51 procent van de gemeenten sprake van kwalitatieve onrechtmatigheden. Dit zijn tekortkomingen die geen directe financiële gevolgen hebben voor de uitkeringen. De grootste uitschieter is net als in 2004 de beveiliging Suwinet. Bij 50 procent van alle gemeenten blijkt ook in 2005 nog geen beveiligingsplan Suwinet te zijn vastgesteld. Hierdoor kunnen gemeenten niet aantonen dat Suwinet in overeenstemming met de wettelijke eisen is ingericht. De vorige staatssecretaris heeft gemeenten in 2006 nog eens gewezen op de beveiligingseisen en op de vaststelling van het verplichte beveiligingsplan.

Focus nog weinig gericht op behalen van meetbare doelstellingen

Om de doeltreffendheid van de uitvoering te beoordelen heeft de inspectie in 2006 onderzocht in hoeverre gemeenten in 2005 beleid hebben ontwikkeld op het terrein van inkomenswaarborg, instroombeperking en uitstroombestemming en handhaving. Daarnaast is gekeken of aan dit beleid ook concrete doelen zijn gekoppeld. Uit een representatieve steekproef blijkt dat bijna alle gemeenten hiervoor beleid hebben ontwikkeld, maar dat, uitgezonderd de doelstelling uitstroombestemming, slechts twintig procent van de gemeenten hiervoor concrete doelen hebben geformuleerd. Bij uitstroombestemming ligt dit percentage op veertig procent. Van deze gemeenten heeft een derde gerapporteerd dat de doelen zijn gerealiseerd. Bij het onderdeel handhaving is dit realisatiecijfer acht procent.

Inspectierapport uitgelicht

Werken aan sociale activering > In het rapport 'Werken aan sociale activering' uit 2006 doet IWI verslag van haar onderzoek naar het activeringsbeleid van zes gemeenten voor personen die zeer ver van de arbeidsmarkt af staan. IWI concludeert dat de inspanningen van deze gemeenten en hun cliënten goed zijn. Toch blijkt dat het grootste deel van deze groep cliënten, ondanks de inzet, zorgwekkend slechte kansen op uitstroom heeft.

De groep van 27 grootste gemeenten heeft in 2006 voorstellen gedaan om de moeilijk bemiddelbare groep in de bijstand te laten participeren. Gemeenten weten dat dit veel van hen zal vragen. Zij zien dit bevestigd in de onderzoeksresultaten van genoemd rapport.

I.2.4 SVB

De SVB is verantwoordelijk voor de uitvoering van een groot aantal wetten en regelingen. De meest bekende zijn de Algemene Ouderdomswet (AOW), de Algemene Kinderbijslagwet (AKW) en de Algemene nabestaandenwet (Anw). Hiernaast voert de SVB ook de Remigratiewet, de Regeling Tegemoetkoming Onderhoudskosten Gehandicapte kinderen (TOG) en de Regeling Tegemoetkoming Asbest Slachtoffers (TAS) uit. De SVB had in 2006 4.7 miljoen klanten, in zowel binnen- als buitenland. In 2006 heeft de SVB met acht gemeenten afgesproken de aanvullende WWB-uitkering te verstrekken aan 65+ers met een gekorte AOW-uitkering.

Activering: Tijdige gegevensuitwisseling

De SVB heeft de voorlichting aan Anw'ers over eventuele oriëntatie op de arbeidsmarkt geïntensiveerd. Tevens levert de SVB gegevens over deze groep Anw'ers aan de Stichting Inlichtingenbureau Gemeenten. Deze gegevensuitwisseling geschiedt tijdig (4).

Uitkering: Hogere prestatieafspraken gehaald

Vanwege de goede prestaties in het verleden heeft SZW met de SVB voor 2006 hoge streefwaarden ten aanzien van tijdigheid afgesproken. De SVB heeft de streefwaarden voor een tijdige afhandeling van uitkeringsaanvragen gehaald met uitzondering van het onderdeel Anw internationaal. Ten aanzien van de rechtmatigheid realiseert de SVB een percentage van 99,9 terwijl de norm 99 procent bedraagt. IWI oordeelt hier positief over. IWI waardeert het feit dat de SVB samenwerkt met gemeenten ten aanzien van de uitkeringsverstrekking aan de groep WWB 65+. Deze samenwerking zal uitgebreid worden tot meer gemeenten.

Gegevensdiensten: Rol in ketensamenwerking in 2006 te bescheiden

IWI vindt het belangrijk dat alle partners in de keten van werk en inkomen actief participeren. De SVB heeft begin 2006 haar deelname in het AKO beëindigd, omdat de SVB vindt dat haar rol hier heel klein is. De SVB participeert in heel bescheiden mate in de ontwikkelingen van het DKD. De SVB ontwikkelt eigen internetapplicaties voor aanvragen, mutaties en raadplegen (4). IWI ziet hierin de ongewenste ontwikkeling dat de SVB zich

in toenemende mate van de keten zal verwijderen. De SVB onderkent dit. Zij heeft aangekondigd haar positie ten opzichte van de andere participanten, mede in het licht van de toekomstige wijzigingen van de SUWI-wet (eenmalige gegevensuitvraag), te heroverwegen.

Handhaving: Zelfstandig, modern en minder afhankelijk van OM

De SVB kiest voor meer afdoeningen in het bestuurlijke domein. Niet alleen wordt de afhankelijkheid van het OM hierdoor vermindert, ook ontlast de SVB het OM meer. IWI is van mening dat de SVB met deze keuze bijdraagt aan een goede vorm van bestuurlijke handhaving.

Interne organisatie: SVB Tien: serviceteams AKW gerealiseerd

SVB heeft een ambitieus veranderprogramma SVB Tien in werking gezet om – in elk geval – in het jaar 2010 een excellente dienstverlening aan burgers te bieden, de uitvoeringskosten te verlagen, doorlooptijden te verkorten en flexibel te kunnen aansluiten op innovaties binnen de overheid. In 2006 is een belangrijke doelstelling – het werken in serviceteams AKW – gerealiseerd. Voorts heeft de SVB dit jaar haar veranderstrategie zorgvuldig heroverwogen, hetgeen heeft geleid tot een verschuiving in de planning. Hierdoor kan naar het oordeel van IWI de beoogde einddatum in gevaar komen (37).

Inspectierapport uitgelicht

Verzekerd over de grens > IWI heeft een verkennende studie over de afgifte van detacheringsverklaringen door SVB uitgebracht. In het rapport 'Verzekerd over de grens' schenkt IWI aandacht aan de rechtmatigheid van de af te geven verklaringen. Doordat veel werkzaamheden routinematig afgehandeld (kunnen) worden, besteedt SVB weinig aandacht aan controle en verificatie. De rapportage heeft bij de medewerkers van SVB ertoe geleid dat zij vaker naar de kwaliteit van aangeleverde gegevens kijken. De fraudealertheid is hierdoor genomen. Ook heeft het onderzoek ertoe geleid dat de samenwerking met andere organisaties, zoals de SIOD, is verbeterd. Hierdoor is SVB beter in staat risicoanalyses over fraude uit te voeren.

1.2.5 Stichting Inlichtingenbureau Gemeenten (Inlichtingenbureau)

Het Inlichtingenbureau fungeert als sectorloket voor elektronisch berichtenverkeer van en naar gemeenten (sociale diensten). De belangrijkste dienst die via het sectorloket wordt geleverd, is ondersteuning van de rechtmatigheidscontrole bij de uitvoering van de WWB.

Doelstellingen merendeels gehaald

De afspraken die het Inlichtingenbureau met SZW heeft gemaakt, zijn merendeels gehaald. Deze afspraken betreffen de verdere ontwikkeling, de uitbreiding en de verbeteringen van de dienstverlening. Voor verdere realisering is het Inlichtingenbureau mede afhankelijk van de medewerking van andere organisaties.

1.2.6 Bureau Keteninformatisering Werk en Inkomen (BKWI)

BKWI beheert, faciliteert en professionaliseert het besloten netwerk Suwinet voor de elektronische gegevensuitwisseling, opdat de ketenpartners op een effectieve en efficiënte wijze gegevens van binnen en buiten het SUWI-domein kunnen aanwenden voor hun eigen werkprocessen. Voorts beheert BKWI afspraken tussen ketenpartners over de inhoud van die gegevens en de manier waarop de uitwisseling plaatsvindt. Bovendien ondersteunt en adviseert BKWI de ketenpartners bij de inrichting en verbetering van de lokale samenwerking.

Ambities en innovatie succesvol

IVWI signaleert dat de ambitieuze houding van BKWI ten aanzien van innovaties in het SUWI-domein succesvol is geweest. BKWI heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van het digitaal klantdossier. Voorts heeft BKWI in 2006 nieuwe bronnen ontsloten en gebruikers aangesloten op Suwinet-Inkijk. BKWI wijst er terecht op dat de kwaliteit van de brongegevens hoog moet zijn. IVWI waardeert dat BKWI het lokale ketendenken ondersteunt.

1.2.7 RWI

De Raad voor Werk en Inkomen (RWI) is een overlegorgaan van sociale partners en gemeenten dat (gevraagd en ongevraagd) advies geeft aan de bewindslieden van SZW over onderwerpen op het terrein van werk en inkomen. De RWI voert ook de Stimuleringsregeling vacaturevervulling door werklozen en met werkloosheid bedreigde werknemers (Svww) uit. Met deze regeling geeft de RWI subsidies aan sectoren, branches en ondernemingen voor projecten om werkzoekenden aan (ander) werk te helpen.

Sinds 1 september 2003 is het niet meer mogelijk om hiervoor nieuwe subsidieaanvragen in te dienen. De inspectie houdt toezicht op de uitvoering van de Svww en de apparaatskosten van de RWI, de inspectie houdt geen toezicht op de adviserende taak van de raad.

Interne organisatie: Uitvoering Svww en financieel beheer RWI op orde

In 2006 bedroeg het budget van de RWI 6,3 miljoen euro. Hiervan heeft de RWI in 2006 6,0 miljoen euro besteed. De inspectie is van oordeel dat de RWI het financiële beheer van de organisatie op orde heeft. Wel is de inspectie van mening dat de werkzaamheden die de RWI voor de Stichting Blik op Werk verricht een duidelijker en ook vastgelegde scheiding behoeft van de werkzaamheden die het secretariaat van de RWI voor de Raad zelf verricht.

In voorgaande jaren heeft de inspectie geconstateerd dat de RWI de uitvoering en de afwikkeling van de Svww voldoende beheerst, ofwel dat de RWI daarbij 'in control' is. In 2006 heeft de RWI haar zorgvuldige uitvoering en afwikkeling van de Svww gecontinueerd. In totaal zijn 87 Svww-projecten van start gegaan. Al deze projecten waren ultimo 2006 afgerond. Van een deel daarvan moet de subsidie nog definitief worden vastgesteld. Met de Svww is in totaal circa negentig miljoen euro subsidie gemoeid.

1.3 Kwaliteit informatievoorziening

1.3.1 Kwaliteit van de verantwoordingen zbo

De SUWI-organisaties UWV, SVB, CWI, BKWI, Inlichtingenbureau en RWI brengen jaarlijks een jaarverslag inclusief jaarrekening uit. Daarin leggen ze verantwoording af aan de minister van SZW, onder meer over de realisatie van beleidsdoelstellingen, de bedrijfsvoering en de gegevensverwerking. Bij de jaarverslagen hoort een verslag van de accountant en een oordeel van de EDP-auditor. De jaarrekeningen gaan vergezeld van een accountantsverklaring.

De inspectie onderzoekt de kwaliteit van de jaarverslagen en jaarrekeningen van de SUWI-organisaties. De inspectie kijkt niet naar alle verantwoordingsaspecten, maar heeft op basis van risicoanalyse een aantal thema's onderzocht, te weten de onderwerpen rechtmatigheid, niet-financiële informatie, gegevensverwerking (EDP), informatie over de doelmatigheid en de bedrijfsvoeringsmededeling. Daarbij maakt zij zo veel mogelijk gebruik van de controles van de accountants en EDP-auditors van de uitvoeringsorganisaties.

Oordeel over de kwaliteit van het jaarverslag en de jaarrekening

De jaarrekeningen van alle organisaties zijn voorzien van een goedkeurende accountantsverklaring. Op grond van haar onderzoek onderschrijft de inspectie deze oordelen. Ook voldoen de jaarverslagen in grote lijnen aan de formele informatie-eisen van de Regeling SUWI. De inspectie maakt op een aantal onderdelen kritische opmerkingen.

In maart 2007 is een wijziging van de Regeling SUWI ingevoerd die met terugwerkende kracht van toepassing is op het verantwoordingsjaar 2006. Deze wijziging heeft betrekking op de regels voor de accountantsverklaring en de bedrijfsvoeringsparagraaf. Kern van de wijziging is dat de verantwoordelijkheid voor de informatie over de rechtmatigheid is neergelegd bij het management van de organisatie en niet bij de accountant. De accountant geeft niet langer een oordeel over de rechtmatigheid van de verantwoorde uitgaven en ontvangsten maar stelt vast of het management in de bedrijfsvoeringsparagraaf daarover adequate informatie geeft.

UWV en de SVB hebben zich over 2006 verantwoord volgens de nieuwe structuur; CWI, BKWI en Inlichtingenbureau voeren gebruikmakend van het overgangsrecht de nieuwe regeling in met ingang van het verantwoordingsjaar 2007.

Rechtmatigheid en jaarrekening

De inspectie stelt vast dat de financiële informatie in de jaarverslagen over het algemeen betrouwbaar is. De financiële informatieverstrekking voldoet grotendeels aan de wettelijke eisen. De inspectie constateert in dit kader ook dat UWV en de SVB zich uitgebreid verantwoordden over de rechtmatigheid van de uitkeringsverstrekking. De inspectie vindt uitgebreidere argumentatie over de beslissingen tot wel of niet herstellen van in eerdere jaren opgetreden fouten bij de uitkeringen gewenst.

Ten aanzien van enkele specifieke jaarrekeningposten, stelt de inspectie vast dat de uitvoeringsorganisaties een bestendige gedragslijn volgen maar dat de vorming en verwerkingswijze van deze posten in de jaarrekening niet expliciet door het ministerie is bekrachtigd. Dit vindt de inspectie niet transparant en expliciete besluitvorming is daarom gewenst. In 2006 hebben de organisaties gewerkt aan verbetering van (de controle op) de naleving van Europese aanbestedingsregels. De inspectie constateert dat de daarbij geconstateerde tekortkomingen niet altijd juist worden bepaald. De informatieverstrekking over rechtmatige naleving van de aanbestedingsregels is dan voor verbetering vatbaar.

Bij UWV heeft de inspectie vastgesteld dat het financieel beheer rond het fondsenbeheer en de accountantscontrole daarop tekortkomingen vertoont. Hierdoor bestaan risico's voor een goed liquiditeitenbeheer en een juiste premievaststelling. De inspectie heeft vastgesteld dat deze bevindingen voor het jaar 2006 geen materiële invloed hebben gehad op de rechtmatigheid. De inspectie vindt het positief dat de accountantsdienst van UWV dit als een aandachtspunt voor 2007 heeft geformuleerd.

Betrouwbaarheid niet-financiële informatie

De Regeling SUWI schrijft voor dat de uitvoeringsorganisaties zich verantwoorden over de kwaliteit van hun informatievoorziening. Het betreft hier voor een groot deel niet-financiële informatie, uitgedrukt in prestatie-indicatoren zoals gemeten klanttevredenheid, tijdigheid van de uitvoering en gerealiseerde re-integratie.

De inspectie constateerde vorig jaar dat de uitvoeringsorganisaties nog onvoldoende inzicht konden geven in de wijze waarop zij de kwaliteit van de informatievoorziening borgden. Het ministerie heeft in 2006 hiervoor een normenkader en een handreiking opgesteld. De kwaliteit van de informatievoorziening is voldoende geborgd indien de organisatie kan aantonen dat de informatie (zoals in het jaarverslag) ordelijk, controlebaar en deugdelijk tot stand is gekomen. De organisaties hebben toegezegd het normenkader binnen hun organisatie in te voeren.

De inspectie constateert dat alle uitvoeringsorganisaties zich in hun jaarverslag conform de Regeling SUWI verantwoorden over de kwaliteit van de informatievoorziening, inclusief de voorgeschreven prestatie-indicatoren. Ook de accountants van de uitvoeringsorganisaties hebben, conform de Regeling SUWI, gerapporteerd over de totstandkoming van de prestatie-indicatoren. Niet alle accountants voeren hiervoor werkzaamheden met dezelfde scope, reikwijdte en diepgang uit. Voor de kwaliteit van prestatie-indicatoren is de betrouwbaarheid van de invoergegevens en de daaropvolgende bewerking in de bronsystemen van groot belang. Bij alle uitvoeringsorganisaties wordt gewerkt aan verbetermaatregelen en de invoering van een organisatiespecifiek normenkader. De SVB heeft de kwaliteit van de informatievoorziening geborgd. Met name UWV, BKWI en Inlichtingenbureau en in mindere mate CWI moeten daar nog stappen in zetten.

Beveiliging geautomatiseerde gegevensverwerking

De inspectie vindt het positief dat de beheersings- en beveiligingsmaatregelen bij de SUWI-partijen een opgaande lijn vertonen. Bij de SVB, Inlichtingenbureau en de beveiliging van het Suwinet bij UWV zijn deze op het gewenste niveau. De inspectie stelt op grond van haar onderzoek vast dat de verantwoordingsinformatie die de uitvoeringsorganisaties vertrekken op hoofdlijnen voldoende inzicht biedt in de stand van zaken over 2006.

Uit de verantwoordingsinformatie komen twee belangrijke knelpunten naar voren. Het eerste knelpunt is dat uitvoeringsorganisaties die nog niet op het gewenste niveau zijn onvoldoende inzicht hebben in het daadwerkelijk functioneren van maatregelen bij ICT-leveranciers, aan wie een aanzienlijk deel van de geautomatiseerde gegevensverwerking is uitbesteed. Hiermee is onvoldoende inzichtelijk of bijvoorbeeld gegevens van burgers voldoende zijn beveiligd.

Het tweede knelpunt is dat de continuïteit van de gegevensverwerking binnen de brede keten van werk en inkomen in het geval van calamiteiten bij een van de schakels niet voldoende is gewaarborgd. De inspectie ziet hierin een belangrijk risico.

Bedrijfsvoering en doelmatigheid

De SUWI-organisaties en de minister hebben afgesproken om vanaf 1 januari 2006 hun processen in te richten volgens de richtlijnen 'Van Beleidsbegroting tot Beleidsverantwoording' (VBTB). Dit betekent onder meer dat inzicht wordt gegeven in de relatie tussen de doelstellingen, de gerealiseerde prestaties en de daarvoor ingezette middelen. Alle organisaties nemen de voorgeschreven VBTB informatie in hun jaarverslag op. De inspectie ziet dat de organisaties het VBTB principe in hun verantwoordingen toepassen, maar de mate waarin zij dit realiseren, verschilt.

Daarnaast dienen de organisaties inzicht te geven in de doelmatigheid van hun bedrijfsvoering. Het ministerie heeft in overleg met de organisaties de minimumeisen daarvoor nader bepaald waarbij het uitgangspunt is dat een organisatie doelmatig is als er een goed

evenwicht is tussen de geleverde prestaties (in kwantiteit en kwaliteit) en de ingezette middelen. De inspectie constateert dat de organisaties het inzicht in de doelmatigheid op verschillende wijze invullen en dat op dit punt betere informatie wordt verstrekt dan vorig jaar. De inspectie ziet deze ontwikkeling als positief. Verbetering van de relatie tussen prestaties en middelen blijft een aandachtspunt. Dit is aan de orde bij het opstellen van de begroting en het jaarplan.

De uitvoeringsorganisaties dienen zich ook te verantwoorden over sturing en beheersing en risicomanagement. De inspectie stelt vast dat ze dit doen maar dat ze systematischer moeten aansluiten bij het door hen gehanteerde normenkader.

van het voorgaande jaar in totaliteit zijn verbeterd. De inspectie constateert ook dat bij drie van de twintig geselecteerde gemeenten fouten in de bijstandsverstrekking niet juist worden vertaald naar het gemeentelijke verslag over de uitvoering en de daarbij afgegeven accountantsverklaring. Dit betekent voor het landelijke beeld van de WWB dat over de betrouwbaarheid van de door gemeenten gemelde (on)rechtmatigheid over de WWB onzekerheid bestaat. De bij de gemeenten fungerende accountants hebben aangegeven dat zij hun controlerichtlijnen zullen aanscherpen.

Voor de overige wetten heeft IWI vastgesteld dat de verantwoordingen en de controle daarop toereikend zijn.

1.3.2 Kwaliteit van de gemeentelijke verantwoordingen

Gemeenten brengen verantwoordingsverslagen uit aan de minister van SZW over specifieke wetten zoals de WWB, loaw/loaz/Bbz, de Wwik en de Wsw. In 2006 hebben de gemeenten verantwoordingen over 2005 ingediend. Deze verslagen moeten voorzien zijn van een accountantsverklaring. De inspectie onderzoekt de betrouwbaarheid van de gemeentelijke verantwoordingen en de daarbij uitgegeven accountantsverklaringen.

Het verantwoordingsjaar 2005 is het laatste jaar dat gemeenten specifieke verantwoordingen over de WWB en andere wetten behoeven te verschaffen. In het kader van het terugbrengen van de toezichtlasten wordt deze informatieplicht afgeschaft. De gemeenten behoeven over specifieke uitkeringen nog slechts beperkte informatie aan het Rijk te verschaffen als bijlage bij de gemeenterekening. Controle daarop zal plaatsvinden door de departementale auditdiensten via het principe single audit/single review.

De inspectie heeft steekproefsgewijs onderzoek verricht naar de verantwoordingen en de bijbehorende accountantsverslagen om vast te stellen of de informatie aan het ministerie toereikend is. De inspectie stelt vast dat de verantwoordingen ten opzichte

Deel I

De Uitvoering in 2006

- 1 Werk en Inkomen
- 2 Wet sociale
werkvoorziening
- 3 Arbeidsveiligheid
- 4 Tweedelijnstoezicht

De Wet sociale werkvoorziening (Wsw) is bedoeld voor mensen die als gevolg van een lichamelijke, verstandelijke of psychische handicap uitsluitend onder aangepaste omstandigheden kunnen werken. Het CWI is verantwoordelijk voor de Wsw-indicatiestelling. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering; zij moeten zoveel mogelijk mensen die volgens een (her)indicatiebeschikking tot de doelgroep van de wet behoren, aangepast werk aanbieden. Doel van dit werk is het behouden en bevorderen van het vermogen om te werken, mede met het doel om werk onder normale omstandigheden te kunnen gaan verrichten.

Het oordeel over de uitvoering van de Wsw betreft het jaar 2005 (44). Cijfers over 2006 komen medio 2007 beschikbaar.

Meer Wsw'ers aan het werk

Ook in 2005 hebben uitvoeringsorganisaties meer personen geplaatst dan de taakstelling van 89.816 waarvoor subsidie is ontvangen. De landelijke taakstelling kon worden gerealiseerd mede doordat Wsw-uitvoeringsorganisaties elkaars tekorten en overschotten aan Wsw-arbeidsplaatsen over en weer hebben gecompenseerd. De extra 548 plaatsen boven de taakstelling zijn door gemeenten zelf gefinancierd.

Begeleid werken en detachering toegenomen

In 2005 is het aantal plaatsingen begeleid werken wederom sterk gestegen. Uitgedrukt in een percentage is dit 15,4 procent van de instroom. De bij ministeriële regeling vastgestelde taakstelling bedraagt 25 procent. IWI is positief over de verdere toename van het aantal plaatsingen in begeleid werken, maar constateert dat de duurzaamheid van deze plaatsingen nog onvoldoende is gewaarborgd. Gebleken is dat van een groot deel van de geplaatste personen de arbeidsovereenkomst na de proeftijd of bij einde van het contract niet wordt verlengd. Het aantal detacheringen is landelijk met ruim twintig procent gestegen tot 15.532, waarmee het aandeel detacheringen bijna zestien procent van het totale werknemersbestand uitmaakt.

Wachttijd gegroeid, wachttijd langer

De omvang van de wachttijd is in 2005 met achttien procent toegenomen tot 15.300 personen. De gemiddelde wachttijd nam toe van tien tot 12,6 maanden. Hierdoor dreigen mensen met een Wsw-indicatie gedurende langere tijd inactief te blijven. Het aantal personen dat wordt geïndiceerd voor plaatsing in de Wsw blijft structureel hoger dan de plaatsingsruimte. De toeloop naar de voorziening neemt toe. De uitstroom uit de Wsw naar reguliere arbeid is in verhouding gering. IWI oriënteert zich in overleg met uitvoerders op alle redenen van de wachttijdstoename.

Oordeel

De inspectie oordeelt positief over de uitvoering van de Wsw in 2005 (cijfers over 2006 komen medio 2007 beschikbaar). De uitvoering voldoet grotendeels aan de eisen van wet- en regelgeving. Tekortkomingen werden in 2005 vastgesteld bij de totstandkoming van een tijdig herindicatiebesluit. In de helft van de gevallen werd het verzoek daartoe door sw-bedrijven te laat ingediend. De beschikbare rijksmiddelen voor de uitvoering van de wet zijn in 2005 volledig benut voor het creëren en in stand houden van Wsw-banen. Een zorgelijke ontwikkeling vindt de inspectie dat het aantal personen op de wachtlijst voor een Wsw-arbeitsplaats is toegenomen, en dat mensen langer op de wachtlijst staan. De inspectie waardeert het positief dat meer Wsw'ers buiten de muren van de traditionele uitvoeringsorganisaties werken. Hierin worden de effecten van het landelijke beleid – van binnen naar buiten – duidelijk zichtbaar.

Inspectierapport uitgelicht

Beëindiging dienstbetrekkingen Wsw bij arbeidsongeschiktheid > IWI heeft eind 2005 een landelijk onderzoek uitgevoerd naar het aantal personen met een Wsw-dienstbetrekking, die vanwege arbeidsongeschiktheid geen Wsw-arbeid (meer) verrichten en waarvan de loonbetalingsverplichting is vervallen. Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de staatssecretaris van SZW en was mede een gevolg van de politieke discussie over de modernisering van de Wsw. IWI concludeerde dat een deel van de Wsw-plaatsen ten onrechte bezet werden gehouden door WAO'ers. Hierdoor bleven Wsw-geïndiceerden onnodig lang op een wachtlijst staan. Deze conclusie was voor Cedris, de branchevereniging van Wsw-bedrijven, directe aanleiding om alle Wsw-bedrijven op te roepen om dergelijke Wsw-dienstbetrekkingen te beëindigen. Ook heeft de staatssecretaris Wsw-bedrijven opdracht gegeven de ongewenste samenloop van Wsw en WAO te beëindigen. Naar aanleiding van dit onderzoek heeft de staatssecretaris aangekondigd bij de modernisering van de Wsw de regelgeving ter zake aan te passen.

Deel I

De Uitvoering in 2006

1 Werk en Inkomen

2 Wet sociale
werkvoorziening

3 Arbeidsveiligheid

4 Tweedelijnstoezicht

Sommige producten, systemen of beroepen brengen grote risico's voor arbeidsveiligheid en -gezondheid met zich mee. Het gaat bijvoorbeeld om liften, drukapparatuur en kraanmachinisten. Om de risico's te beperken maakt het ministerie van SZW gebruik van wettelijk verplichte certificering. Om te bepalen of die producten, systemen en mensen aan gestelde veiligheidseisen voldoen heeft het ministerie certificatie- en keuringsinstellingen (cki's) aangewezen. In totaal zijn er 29 cki's actief op 22 verschillende werkvelden (zoals liften en kraanmachinisten). In 2006 werden er 74.144 certificaten afgegeven en hadden de cki's een gezamenlijke omzet van circa 31,5 miljoen euro. Cki's zijn commerciële organisaties met een publieke taak, die met elkaar concurreren om opdrachten. De inspectie houdt alleen toezicht op het werk van de cki's en niet op de werkvelden zelf.

Uitvoering op orde

De cki's in de werkvelden drukapparatuur, gasdeskundigen tankschepen, springmeesters en EG-richtlijn machines functioneren naar behoren (48, 49, 51). Alle in deze werkvelden betrokken cki's geven blijk van een bij hun publieke taak behorende rolopvatting en taakinvinging. Klanten geven aan dat deze cki's over het algemeen deskundig en onafhankelijk opereren bij keuringen en afgifte van certificaten. Cki's informeren hun klanten en andere betrokkenen actief over wet- en regelgeving en de daaruit voortvloeiende wettelijke keuringsverplichtingen van fabrikanten en gebruikers. Zij reageren hiermee adequaat op een gebrek aan kennis over het complexe stelsel van keuringsverplichtingen bij sommige van hun klantengroepen.

Kwaliteitswaarborgen voldoende

Uit onderzoek van IWI (52, 53) blijkt dat de cki's voldoende kwaliteitswaarborgen hebben gesteld om aan de criteria te voldoen zoals die bij hun aanwijzing zijn gesteld. Voor hun aanwijzing en bij hun uitvoering van keuring en certificering moeten de cki's voldoen aan criteria op het terrein van deskundigheid, onafhankelijkheid, uitbesteding en administratieve organisatie. Ook het gedrag van cki's als bestuursorgaan zoals integriteit en zorgvuldigheid is een belangrijk thema voor het toezicht. Voor het behoud van deskundigheid en integriteit hebben de cki's organisatorische maatregelen getroffen. Voorbeelden hiervan zijn opleidingsplannen, inwerkprogramma's en gedragsregels. Een belangrijke stimulans voor het waarborgen van deskundigheid en integriteit door de cki's zijn interne kwaliteits-systemen en controles van de Raad voor Accreditatie (RvA) in verband met de accreditatie van cki's.

Ongelijke behandeling en onvoldoende toetsing

In het werkveld 'hijskranen' (50) heeft IWI geconstateerd dat de cki's bij keuring van dezelfde objecten niet altijd tot dezelfde keuringsresultaten en daarop gebaseerde certificatiebeslissingen komen. Hierdoor is er sprake van ongelijke behandeling van gelijke gevallen. Verder ziet IWI, dat bij de afhandeling van tekortkomingen de meeste cki's in dit werkveld niet toetsen of geconstateerde

gebreken zijn hersteld. Dit brengt het risico met zich mee dat eigenaren hijskranen zonder geldig certificaat gebruiken. Hijskraaneigenaren bevestigen dat deze situatie soms voorkomt.

Verbetering informatievoorziening aan IWI

De cki's hebben in 2006 hun informatievoorziening aan IWI verbeterd. De jaarlijkse verantwoordingsinformatie over het jaar 2006 is door de meeste cki's tijdig, volledig en begrijpelijk aangeleverd. Een uitzondering betrof drie cki's in de nieuwe werkvelden asbestverwijdering en -inventarisatie. Deze cki's bleken nog niet volledig op de hoogte van de eisen die aanwijzing door SZW met zich meebrengt.

In hun verantwoording melden de cki's meer dan voorheen risico's aan IWI over de werkvelden waarin zij actief zijn. Wat achterblijft, is het tijdig melden door cki's van wijzigingen in de vereisten zoals die in de aanwijzingscriteria zijn opgenomen, bijvoorbeeld over het personeelsverloop in verband met het aanwijzingscriterium deskundigheid.

Nalevingsbereidheid niet in alle werkvelden hoog

Op sommige werkvelden nemen de klanten van de cki's de veiligheidseisen onvoldoende serieus, zoals op het werkveld asbestverwijdering en het werkveld hijskranen. Op basis van een afweging van de kosten van certificatie en een inschatting van de pakkans (bijvoorbeeld door de Arbeidsinspectie) laten zij keuring en certificatie soms achterwege.

Winst te boeken in de keten van handhaving en toezicht

Het toezicht en de handhaving in het stelsel van arbeidsveiligheid wordt belemmerd als gevolg van onvolledige informatie-uitwisseling. Zo geven de cki's in het werkveld machines geen melding over onrechtmatigheden aan de Arbeidsinspectie (AI), omdat daardoor de relatie met hun klanten verstoord kan raken. Ook in het werkveld drukapparatuur geven de cki's onvoldoende informatie aan de AI door over bedrijven die onder de keuringsplicht vallen.

Om het overheidstoezicht effectiever te maken vindt IWI het van belang dat cki's meer informatie doorgeven over de nalevingsbereidheid in de branche waarin zij actief zijn. Wel constateert IWI dat cki's in 2006 geïnvesteerd hebben in het verbeteren van de informatie-uitwisseling met de AI.

Oordeel

IWI acht de waarborgen die cki's aanbrengen met betrekking tot een adequate uitvoering van keuring en certificatie voldoende.

De verbetering van de informatievoorziening aan IWI acht de inspectie positief. Het tijdig melden van wijzigingen in de uit de aanwijzingscriteria voortvloeiende vereisten behoeft nog verbetering.

De inspectie constateert op het terrein van samenwerking in het stelsel arbeidsveiligheid en bijbehorende informatie-uitwisseling belemmeringen voor een sluitende keten van handhaving en toezicht. Om hierin winst te boeken hebben betrokken actoren in 2006 geïnvesteerd in nauwere samenwerking en betere informatie-uitwisseling.

Inspectierapport uitgelicht

Controle in concurrentie > In 2003 concludeerde de inspectie dat in de werkvelden kranen en liften de marktdruk zo hoog was dat er risico's bestonden voor de kwaliteit van de keuring en certificering. Dit vormde de aanleiding om te onderzoeken in hoeverre keuringen in de werkvelden kranen en liften tot dezelfde resultaten zouden leiden. De inspectie liet de keuringsinstellingen dezelfde liften en kranen keuren en vergeleek de resultaten. Ook prepareerde de inspectie twee kranen met enkele gebreken. Uit het onderzoek kwam naar voren dat er in het werkveld kranen ontoelaatbare verschillen tussen keuringsresultaten van alle cki's bestonden. Daarnaast lieten twee keuringsinstanties een structureel afwijkend keuringspatroon zien. Ook was de handelwijze van de cki's met betrekking tot de afhandeling van de gevonden tekortkomingen erg verschillend. De minister heeft daarop de beheersstichting van het normenschema gevraagd om eenduidige richtlijnen voor goed- en afkeuring op te stellen. Deze richtlijnen worden nu opgesteld. De twee afwijkende cki's hebben een jaar de tijd gekregen om hun handelwijze aan te passen. IWV zal in 2007 onderzoeken in hoeverre de situatie verbeterd is.

Deel I

De Uitvoering in 2006

1 Werk en Inkomen

2 Wet sociale
werkvoorziening

3 Arbeidsveiligheid

4 Tweedelijnstoezicht

Bij eerstelijns-toezicht gaat het om rechtstreeks toezien op de uitvoerende taken door (uitvoerings)organisaties. Behalve eerstelijns-toezicht houdt IWI ook toezicht op toezicht-houders (tweedelijns-toezicht). Tweedelijns-toezicht beoordeelt in hoeverre het eerstelijns-toezicht functioneert. Het doel is bij te dragen aan een goed werkende en uniforme uitvoering van eerstelijns-toezicht.

IWI houdt toezicht op het toezicht door de Sociaal-Economische Raad (SER) op de bedrijfs-lichamen, op het toezicht door De Nederlandsche Bank op de pensioenfondsen en op het toezicht door gemeenten op de kinderopvangcentra.

4.1 Pensioen- en spaarfondsenwet: De Nederlandsche Bank

De Nederlandsche Bank (DNB) houdt toezicht op ongeveer achthonderd pensioenfondsen en verzekeraars die een pensioenregeling uitvoeren. Het toezicht van DNB op pensioenuitvoerders was vastgelegd in de Pensioen- en Spaarfondsenwet (PSW). Een belangrijke toezichttaak van DNB betreft het bewaken dat pensioenfondsen aan hun (uitbetalings)verplichtingen kunnen blijven voldoen (prudentieel toezicht). Een andere toezichttaak betreft het bewaken dat bepalingen in statuten en reglementen van pensioenuitvoerdersregelingen niet in strijd zijn met de bepalingen in de wet- en regelgeving (materieel toezicht).

Toezicht DNB goed op orde

De inspectie constateert dat DNB haar toezichtproces met betrekking tot het prudentieel toezicht zodanig ingericht heeft dat zij daardoor adequaat kan beoordelen of de jaarlijkse financiële en actuariële verantwoordingsinformatie van pensioenfondsen tijdig, juist en volledig en daarmee betrouwbaar is (59). De inspectie constateert dat DNB ook het proces bij het materieel toezicht goed op orde heeft. Daarnaast houdt DNB goed in de gaten of zij acties moet ondernemen die uit de beoordeling van de statuten en reglementen van pensioenfondsen voortvloeien.

De inspectie is van oordeel dat DNB in haar toezichtprocessen voldoende waarborgen heeft en ook toepast om het toezicht op pensioenuitvoerders naar behoren uit te voeren.

Evaluatie fusie DNB/PVK

Op 30 oktober 2004 zijn DNB en de Stichting Pensioen en Verzekeringkamer (PVK) gefuseerd. In 2006 is over de doeltreffendheid en doelmatigheid van de gefuseerde organisatie gerapporteerd aan de Staten-Generaal. In dit kader heeft DNB een zelfevaluatie uitgevoerd. Hierin geeft DNB aan dat de fusie zowel de effectiviteit van het toezicht als ook de effectiviteit van de organisatie heeft bevorderd. Volgens DNB heeft de fusie geleid tot vermindering van administratieve lasten en tot kostenbesparingen door synergievoordelen. Verder heeft de fusie gezorgd voor een bundeling van inzicht en kennis over financiële stabiliteit en over risico's voor pensioenfondsen en verzekeraars.

De inspectie constateert dat DNB de doelstellingen van de fusie DNB/PVK in voldoende mate heeft gerealiseerd.

Met ingang van 1 januari 2007 is de PSW vervangen door de Pensioenwet (PW). DNB heeft zich in 2006 goed voorbereid om het toezicht op basis van de nieuwe PW in 2007 adequaat uit te voeren. Daarbij geeft DNB extra aandacht aan meer risicogeorienteerd toezicht.

4.2 Wet op de bedrijfsorganisatie: de Sociaal-Economische Raad

De Sociaal-Economische Raad (SER) adviseert de regering en het parlement gevraagd en ongevraagd op sociaaleconomisch gebied. Daarnaast houdt de SER toezicht op zeventien product- en bedrijfschappen conform de Wet op de bedrijfsorganisatie (Wbo). De raad bestaat uit vertegenwoordigers van de centrale ondernemers-, en werknemersorganisaties en onafhankelijke deskundigen. De inspectie houdt toezicht op de toezichthoudende taken van de SER.

Toezicht zorgvuldig uitgewerkt en georganiseerd

De inspectie is van oordeel dat de SER zijn toezichthoudende taken in 2006 op de product- en bedrijfschappen conform de Wbo zorgvuldig en goed heeft uitgevoerd. De SER heeft zijn bestuurlijke bevoegdheden en zijn toezichtbeleid en -uitvoering zo veel mogelijk vastgelegd en gedocumenteerd in besluiten, verordeningen, toezichtsinstrumenten, handreikingen en procedures. De SER is er bovendien alert op dat deze verordeningen en besluiten blijven aansluiten op de praktijk. Al deze documenten zijn openbaar en publiek toegankelijk via de SER-website. De SER kan haar transparantie en openheid verder verhogen als hij ook zijn toezichtprogramma en de onderzoeksrapportages over het functioneren van aspecten van het stelsel of van individuele schappen openbaar zou maken.

Voldoende aandeel in vernieuwing PBO-stelsel

Het kabinet heeft aangegeven dat het toezicht op het stelsel van publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties (PBO-stelsel) versterkt moet worden. De minister van SZW heeft de SER gevraagd om hierbij coördinerende en uitvoerende taken op zich te nemen. De inspectie constateert dat de SER deze taken in 2006 in voldoende mate heeft opgepakt.

Vermogenspositie door OR-heffing te hoog

Bij haar beoordeling van de jaarrekening van de SER heeft de inspectie zowel in 2003, 2004 als in 2005 geconstateerd dat de vermogenspositie van de SER in het kader van de OR-heffing aanzienlijk hoger is dan de norm die hiervoor gesteld is (58). Met de opbrengst van de OR-heffing die aan bedrijven wordt

opgelegd, wordt het werk van het Gemeenschappelijk Begeleidingsinstituut Ondernemingsraden (GBIO) gesubsidieerd. De SER heeft consequent maatregelen getroffen voor het terugdringen van dit vermogen. Deze maatregelen hebben echter in deze jaren, als gevolg van de onvoorziene sterke groei van het aantal heffingsplichtige bedrijven en van de heffingsgrondslag, nog niet geleid tot een verlaging van de vermogenspositie naar gewenste proporties. Het vermogen is in deze jaren zelfs gegroeid. De inspectie vindt dit een ongewenste ontwikkeling. De SER verwacht dat het WOR-vermogen substantieel zal verminderen omdat het heffingstarief voor 2006 op ongeveer de helft van het lastendekkende niveau is gesteld. De inspectie zal hierover berichten in haar oordeel over de jaarrekening 2006 van de SER.

4.3 Wet Kinderopvang: de gemeenten

De gemeenten zijn op basis van de Wet kinderopvang verantwoordelijk voor het toezicht op de houders van kinderopvangcentra en gastouderbureaus in hun gemeente. De gemeenten dienen dat toezicht te beleggen bij de Gemeentelijke Gezondheidsdiensten (GGD'en). Uitgangspunten voor toezicht zijn vastgelegd in wettelijk verankerde beleidsregels. In 2006 waren er 458 gemeenten en 36 GGD-instellingen.

Gemeenten maken meer werk van het toezicht maar zijn er nog niet

Gemeenten hebben door de invoering van de Wet kinderopvang in 2005 en de hieruit voortvloeiende kwaliteitseisen voor opvang, veel inspanningen moeten verrichten voor het vormgeven van toezicht inclusief handhaving. Dit heeft erin geresulteerd dat gemeenten ten opzichte van 2005 vooruitgang geboekt hebben bij het formuleren van de gemeentelijke invulling van het toezichts- en handhavingsbeleid, het aansturen van de GGD'en, de uitvoering van de inspecties en de behandeling van de GGD-inspectierapporten. Tweederde van de gemeenten is nu zover dat er een basis voor goed eerstelijns toezicht is neergelegd. Het blijkt echter ook dat nog niet alle gemeenten hun toezicht op orde hebben en soms nog een lange weg te gaan hebben. Risicoanalyse, keuze handhavingsinstrument en de uitvoering van de niet structurele onderzoeken zijn nog zorgpunten. IWI wijst gemeenten die achterblijven op een door SZW gesubsidieerd ondersteuningsproject van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

Startproblemen bij opleveren jaarverantwoordingen

Gemeenten hebben nog een lange weg te gaan als het gaat om het afleggen van een adequate jaarverantwoording. In 2006 dienden gemeenten voor het eerst de wettelijk verplichte jaarverantwoording over de in het kalenderjaar 2005 uitgevoerde toezicht- en handhavingsactiviteiten Wet kinderopvang op te leveren. Problemen waren er vooral bij de tijdige inzending en de consistentheid in aangeleverde gegevens. De verantwoordingen kunnen verbeterd worden door een betere vastlegging van de gegevens in de gemeentelijke administratie en er

moeten betere afspraken tussen gemeente en GGD gemaakt worden over de aanlevering van schriftelijke gegevens ten behoeve van de jaarverantwoording.

Behalve landelijke onderzoeken voert IWI indien nodig ook onderzoek uit bij individuele gemeenten. Zo oordeelde IWI in 2006 dat het gedoogbeleid van Utrecht op het aspect vierkante meters buitenspeelruimte onaanvaardbaar was (57). Utrecht gedoogde categoriaal daar waar de wet maatwerk per kinderopvanghouder vereist.

Inspectierapport uitgelicht

Gedogen of handhaven > In 2006 heeft de minister van SZW aan IWI gevraagd om een onderzoek in te stellen naar het beleid van de gemeente Utrecht. Uit signalen bleek dat er mogelijk sprake zou zijn van het gedogen van een situatie in deze gemeente, waarbij voor de afmetingen van de buitenspeelruimte bij kinderopvangcentra afgeweken wordt van de beleidsregels kwaliteit van de kinderopvang. IWI kwam tot de conclusie dat de gemeente Utrecht categoriaal gedoogde. IWI vond dat onaanvaardbaar. Op basis van het IWI-rapport gaf de minister Utrecht tot 1 januari 2007 de tijd om aan te geven of zij haar beleid wenste aan te passen. Begin 2007 heeft Utrecht ervoor gekozen haar gedoogbeleid stop te zetten en te kiezen voor de door IWI aangereikte invulling.

‘In het najaar hoop ik het zonder uitkering te kunnen stellen’

Jacqueline Prinsen* (46) bouwt een bestaan op als zelfstandig trainer en organisatieadviseur. Aanvullend ontvangt ze een WW-uitkering voor twaalf uur per week. De acquisitie loopt voorspoedig: in het najaar hoopt ze het zonder uitkering te kunnen stellen.

Ruim een jaar geleden werd Jacquelines jaarcontract niet verlengd. Ze werkte toen als adviseur en trainer bij een opleidingsinstituut voor gemeenten en andere overheden. ‘De managementtraining die ik gaf, heb ik nog afgemaakt. Daarna werd ik opnieuw ingehuurd om een training te verzorgen.’ Zo ontstond het idee om als zelfstandige te gaan werken. Behalve managementtrainingen verzorgt Jacqueline ook organisatieontwikkelingstrajecten en geeft ze HRM-advies.

Na haar ontslag diende Jacqueline bij het CWI een aanvraag in voor een WW-uitkering. Ze besprak met het CWI haar plannen voor een eigen bedrijf. ‘Die consultant vond dat wel leuk. Organisaties blijven veranderen, zei hij, dus organisatieadvies blijft altijd nodig.’ Verdere ondersteuning bij de start van haar bedrijf kreeg ze niet. ‘De consultant had geen idee van de regelingen die er bestaan. Het zou goed zijn als één of twee mensen bij CWI daar hun specialisme van zouden maken, om mensen te adviseren bij de start van een bedrijf.’

Iemand met een WW-uitkering die een eigen bedrijf wil starten, mag met behoud van uitkering een half jaar aan de opbouw daarvan werken. Dat deed Jacqueline dan ook, en ze had daar al haar eerste inkomsten uit. Die werden van haar WW-uitkering afgetrokken. ‘Ik gaf onder andere een projectmanagementtraject bij een bedrijf voor groenvoorziening.’ Eveneens na een half jaar gaat de begeleiding van een WW-uitkeringsgerechtigde over van CWI naar UWV. ‘Zo’n half jaar is zó voorbij. Ik kreeg een intake bij UWV, maar hoorde daarna een tijd lang niets. Ik belde toen zelf maar om te informeren naar de regels.’

In januari 2007 zat Jacqueline dan toch aan tafel bij UWV. De medewerkster hoorde haar welwillend aan, maar zei: ‘Alles goed en wel, maar ik moet toch iets dóen met u.’ Jacqueline volgt nu een re-integratietraject. In groepsverband bekijkt ze vacatures en doet aan netwerken. ‘Maar ik wil helemaal geen vast contract. Ik wil mijn bedrijf verder uitbouwen. Het lijkt erop of de instanties alleen bezig zijn met het handhaven van regels. Een gemiste kans dat starters niet beter worden ondersteund, zo demotiveer je mensen.’

* Uit privacyoverwegingen is de naam gefingeerd.

CNV Vakcentrale behartigt de belangen van ruim 340.000 leden. 'Werkenden én mensen die niet werken, maar wel weer willen of niet meer kunnen,' benadrukt voorzitter **René Paas**. Hij volgt de uitvoeringsorganisaties kritisch. 'Bij zaken die mensen in hun bestaan raken, mag je de lat wel hoog leggen. Hoe je de uitvoering ook regelt, je moet wel kunnen garanderen dat de mensen die het raakt goed worden geholpen. Daarom vind ik het gevaarlijk om in grote ronde bedragen te bezuinigen op de uitvoering. Dat is wel een punt van zorg.'

'Van een toezichthouder verwacht ik dat die kritisch kijkt, en aan de bel trekt bij absolute misstanden. Een organisatie moet zich onbehaaglijk gaan voelen als ze onvoldoende gepresteerd heeft. Waar het uiteindelijk om gaat, is dat het werkt voor de mensen voor wie het bedoeld is. Het Duits heeft het woord Bürgernähe, een woord dat zo mooi uitdrukt dat je dicht bij de burger staat.'

Paas is een groot voorstander van vertrouwen, ook institutioneel. 'Dat helpt bij de bevrijding van ziekmakende verantwoordingsplicht. Mensen hebben in hun werk te maken met allerlei regels die dwingen om gedetailleerd te verantwoorden. En als dat dan nog uniform zou zijn... maar baas, klant,

overheid verlangen het ieder op hun manier. De toegenomen verantwoordingsplicht belemmert het plezier in het werk. Dat zit hem ook in de borging van certificatiënormen, en in de mogelijkheid dat de computer tot in cijfers achter de komma vastlegt hoe productief iemand is. In harde cijfers, dus in geld. Mensen nemen zelf wel de verantwoordelijkheid. Als je dat eenmaal ziet, dan gaat vertrouwen geven een stuk makkelijker. Al kan het natuurlijk geen kwaad om op gezette tijden een steekproef te doen.'

Overigens verwacht Paas van de politiek ook wat meer vertrouwen: 'In de sociale partners. Nu zie je te vaak dat de politiek het primaat claimt, waar het volgens mij voor de hand ligt om het werknemers en werkgevers te laten regelen.'

'Dé opgave waar we nu voor staan is: de participatie omhoog krijgen. Met bijzondere aandacht voor de jeugd. Het sleutelwoord is hier preventie. Dat begint al bij de eerste maanden, op het consultatiebureau. Want als het mis gaat, dan is dat vaak al heel vroeg. Het precieze effect van preventie is misschien moeilijk hard te maken, maar als je vroege signalen adequaat oppakt dan kan dat later veel ellende en gemeenschapsgeld schelen.'

**'Verantwoordings-
plicht belemmert
plezier in werk'**

‘Ik vind zo’n programma niet zo gek, ik was een *huismus* geworden’

Jaap van Dijk (48) leeft al zo'n dertig jaar van een bijstandsuitkering. Op dit moment is hij achttien uur per week actief als vrijwilliger bij een expositiecentrum voor moderne kunst in zijn woonplaats. 'Dat heb ik zelf geregeld, via een vriendin die kunstenares is. Ik probeer het re-integratiebedrijf steeds vóór te zijn, anders komen ze weer met een of ander belachelijk plan.'

Toen Jaap eind jaren zeventig van school kwam, wilde hij vooral een vrij en onbezorgd leven, zonder vast werk. Structuur en regels stonden hem tegen. Hij vroeg een bijstandsuitkering aan. Dat ging toen nog relatief gemakkelijk.

Maar na een jaar 'feesten' wilde hij toch graag actief worden. Hij startte én stopte achtereenvolgens een parttime atheneumopleiding ('veel te gedisciplineerd'), een HBO-vertaalopleiding Engels en een universitaire studie Engels. 'Dat heb ik niet gezegd tegen de sociale dienst. Met een voltijds studie ben je niet beschikbaar voor de arbeidsmarkt.' De studie Engels staakte hij na drie en een half jaar. 'Daar heb ik nog altijd spijt van. Later heb ik bij de sociale dienst heel vaak aangegeven dat ik mijn studie wilde afmaken. Dat mocht niet. 'U wilt studeren om het studeren' werd er dan gezegd.'

Er volgde een periode van vrijwilligerswerk met behoud van uitkering, bij het buurthuis en de kringloopwinkel. In zulke activiteiten kon Jaap 'freewheelen' en dat ligt hem wel. Maar het tij keerde: de sociale dienst ging mensen actiever naar betaald werk begeleiden. Sinds twee jaar zit Joost in een re-integratietraject. Om in het arbeidsritme te komen, moest hij twee ochtenden per week productiewerk doen. 'Dat vind ik op zich niet zo gek. Ik was intussen een huismus geworden.' Nu probeert hij een evenwicht te vinden 'tussen wat ik zelf wil en wat de instanties willen. Ik wil niet in een korset worden gedreven.' De banen die het re-integratiebedrijf hem voorlegt, vindt hij meestal niet bij hem passen.

Vanwege psychische problemen staat Jaap sinds kort op de wachtlijst voor een Wsw-arbeidsplaats. 'Als ik bij het expositiecentrum mag blijven werken, voor hetzelfde geld als wat ik nu krijg, dan ben ik dik tevreden. Alle mensen aan het werk is onrealistisch. Het is al heel wat als mensen maatschappelijk relevante dingen doen, of gewoon iets wat ze leuk vinden.'

‘Als je hoge eisen stelt aan jezelf, heb je weinig moeite met de regels’

Voorzitter **Gjalt Jellesma** van **BOinK** staat de aanloop naar de Wet kinderopvang nog goed voor ogen. De lobby van de Belangenvereniging van Ouders in de Kinderopvang was er onder meer op gericht om te voorkomen dat gemeenten twee petten op kregen. Jellesma: ‘Lokaal inspecteren door de GGD is prima, maar dan moet de geldstroom niet via de gemeente lopen. We hebben ingezet op uniformering van de kwaliteit en financiering van de vraag, dus het geld naar de ouders. Ouders willen erop kunnen vertrouwen dat de kwaliteit goed is geregeld. Maar je kunt als ouder de kwaliteit niet afdwingen. Je hebt je persoonlijke belangen, en emoties spelen al gauw een rol.’

Met de Wet kinderopvang is de overheid meer op afstand gekomen. Er zijn globale kwaliteitsregels, die de sector zelf verder invult. BOinK zat aan tafel met de twee werkgeversorganisaties in de branche. ‘Dat het convenant werkt, komt door de vertaling naar de wetgeving. Als je de zaken aan het zelf-regulerende vermogen van een branche overlaat, dan moet je wel goed handhaven. Wat altijd nog het beste werkt, zijn een financiële prikkel, en een harde tik op de vingers in de publiciteit.’

Jellesma vindt het belangrijk dat er een toezichthouder is die alert is op eventuele ‘slappe knieën’ van gemeenten bij hun handhavingstaak. ‘Wat dat betreft zie ik IWI als een kompaan, al is het toezicht achteraf. De vraag is wel: wat doet de minister ermee?’

‘Natuurlijk is het wel eens onvermijdelijk om te gedogen, maar er zijn grenzen.’ Jellesma doet bijvoorbeeld op situaties waar werd gedoogd dat kinderdagverblijven geen of te weinig buitenspeelruimte hadden. ‘Meten met twee maten, rechtsongelijkheid, dat is dodelijk voor het vertrouwen in de overheid. Wetgeving wordt soms jarenlang willens en wetens met voeten getreden. Zo’n gemeente schuift het erop dat de problemen specifiek voor die gemeente zijn. Maar meestal zijn de problemen regelrecht het gevolg van beleid. Zo’n ruimteprobleem speelt niet alleen voor kinderdagverblijven in grote steden.’ En voor de ondernemers heeft Jellesma ook nog boodschap: ‘Als je hoge eisen stelt aan jezelf, heb je weinig moeite met de regels. Ik vind het niet interessant om te horen waarom iemand iets niet kan. Ik wil weten waarom anderen het wel kunnen. Bovendien, en het belangrijkste: het gaat wel over kinderen in een heel kwetsbare fase van hun leven.’

Op een dag, nu twaalf jaar geleden, merkte **Maureen de Bruin*** (38) dat ze niet meer uit haar woorden kon komen. Ze had meteen het gevoel dat er iets ernstig mis was. Vanaf haar werk - ze was secretaresse bij een notariskantoor - belde ze haar vader. Die zorgde dat ze thuis kwam en zei: 'Blijf jij maar hier slapen'.

'Het was heel heftig. De volgende ochtend meldde ik me ziek en ging naar de dokter. Die dacht dat ik overspannen was. Ik was verschrikkelijk moe en ging thuis bij mijn ouders op bed liggen. 's Middags werd ik wakker met een lamme arm, ik kon mijn glas cola niet meer optillen. Al snel kon ik mijn linkerbeen ook niet meer bewegen.' Na vijf weken onderzoek in het ziekenhuis was het duidelijk: Maureen had multiple sclerose, een aandoening van het centraal zenuwstelsel. De ziekte zorgt ervoor dat Maureen nauwelijks kan lopen en snel moe is.

'Ik was meteen mijn baan kwijt. Ik wilde graag halve dagen blijven werken, maar mijn baas wilde dat niet.' Ze moest zich voor een keuring melden bij het GAK, een voorloper van UWV.

'Daar moest ik in iemands hand knijpen. Ik vond het allemaal nogal stom.' Want het was overduidelijk: Maureen was voor honderd procent arbeidsongeschikt en was voortaan aangewezen op een uitkering.

Omdat Maureen zo graag wilde werken, regelde haar vader een baantje voor haar bij een advocatenkantoor, op arbeidstherapeutische basis. 'Voor vijf middagen per week. Maar al snel werden het er vier, drie, twee. Ik kreeg last van mijn ogen en was doodmoe. Ik dacht: zo hou ik geen lichaamsfuncties meer over. Ik kies voor mezelf.' Dat betekende: niet meer werken. 'Mijn werk was altijd mijn hobby. Dat mijn werk afviel, was voor mij een straf.'

Bovenop haar MS heeft Maureen ook nog een borderlinestoornis, waardoor ze psychisch behoorlijk uit evenwicht kan raken. Op aanraden van haar vriend, die ook MS heeft, volgt ze hiervoor een therapie. 'Ik heb me er als een pitbull tegen verzet. Maar het blijkt een van mijn beste keuzes van mijn leven te zijn. Ik heb gewoon weer zin in het leven.'

'Hij zorgde ervoor dat ik thuis kwam en zei: 'Blijf jij maar hier slapen'

* Uit privacyoverwegingen is de naam gefingeerd.

‘Van hangjongeren ook belastingbetalers maken’

Het kind centraal, dat is het uitgangspunt van het jeugdbeleid. De uitvoering ervan moet uitgaan van de leefwereld van kind en ouder. Voor **Steven van Eijck** – tot 1 januari 2007 **Commissaris Jeugd- en jongerenbeleid van het Kabinet** – is het van een vanzelfsprekende eenvoud. Hij legt uit: ‘We leven in een vraaggestuurde samenleving. Een ondernemer heeft een andere behoefte dan een burger. En een oudere een andere vraag dan een jongere. Maar de overheid ziet de burger in de praktijk nog teveel vanuit een aanbod perspectief. Instituties zien een jongere vooral als schoolverlater, of als patiënt, politiecontact, uitkeringsgerechtigde. Met voor elk aspect een apart loket, en voor elk loket een eigen geldstroom en voor elke geldstroom een eigen verantwoording.’ Van Eijck kent een school waar 57 geldstromen bij elkaar kwamen. ‘Dat betekent ook: 57 keer verantwoordden! Op verschillende manieren en verschillende tijdstippen.’ Dat kan anders volgens Van Eijck: ‘Een inspecteur komt dan niet alleen kijken of de cijfers over schooluitval en de leraar-leerling ratio kloppen. Als het aanbod in de kantine uit junkfood bestaat, ziet hij dat ook. Als er een klimrek in de gymzaal los hangt, signaleert hij dat ook. Kortom: hij coördineert actie met oog voor de leefomgeving. Toezichthouders komen minder vaak over de vloer, maar wel met een bredere blik.

Van Eijck houdt van een praktische aanpak. ‘Vanuit Operatie Jong deden we 127 aanbevelingen. Het Kabinet nam er veel over. Om er een paar te noemen: in januari 2008 komt het elektronisch kinddossier waarmee elk kind medisch gevolgd wordt. En met de verwijsindex zie je meteen of er van een kind dossiers zijn bij politie, maatschappelijk werk, zorg, of school. Inclusief verwijzingen naar contactpersonen.’

Aan het goede eind van de keten beginnen, daar draait het om. Van Eijck: ‘Als je dat ziet, dan kun je van hangjongeren ook belastingbetalers maken. Als je jongeren wilt bereiken, kom je niet ver met een rek folders in het stadhuis. In het speciaal voortgezet onderwijs verlaat minder dan vijf procent de opleiding met een diploma. Waar blijft de rest? Vaak gaat het om autisten en moeilijk opvoedbare kinderen. Die zijn nu eenmaal niet zo geschikt voor de schoolbanken. Maar als je van hun situatie uitgaat, is er veel mogelijk. Ik ken een softwarebedrijf dat een paar autistische jongeren in dienst heeft genomen. Die jongens hebben behoefte aan een stabiele, vertrouwde werkomgeving en ze zien niet op tegen repeterende werkzaamheden. Er kan echt veel, maar je moet wel bij de jongere zelf beginnen.’

Deel II

De Inspectie Werk en Inkomen in 2006

De Inspectie Werk en Inkomen is de onafhankelijke toezichthouder voor de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Zij houdt toezicht op de uitvoeringsorganisaties en op de gemeenten die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de sociale voorzieningen. In haar toezicht legt de inspectie het zwaartepunt op doeltreffendheid. Dat betekent dat de inspectie zich vooral richt op de vraag in hoeverre de uitvoering bijdraagt aan het realiseren van de doelstellingen van de wetgever. Draagt de uitvoering hier niet aan bij, dan probeert IWI hiervoor verklaringen te geven.

Bij haar werk heeft IWI te maken met politiek-bestuurlijke en maatschappelijke ontwikkelingen. In 2006 zetten de tendensen van decentralisatie en deregulering verder door. Een zichtbaar gevolg hiervan is dat uitvoerders van regelingen op het vlak van werk, inkomen en arbeidsomstandigheden verdergaande bevoegdheden en verantwoordelijkheden hebben gekregen.

Daarnaast leefde de brede, maatschappelijk en politiek uitgesproken wens tot zichtbare vermindering van overheidsbemoeienis en vermindering van administratieve en toezichtlasten. In het verlengde daarvan werkt de inspectie, samen met het ministerie van SZW, mee aan de doorlichting van het toezicht op de Wet werk en bijstand door de commissie Oosting. Deze doorlichting vindt plaats naar aanleiding van de opdracht van het kabinet om de noodzaak van specifiek interbestuurlijk toezicht zorgvuldig te wegen. Ook heeft de inspectie bij de verantwoording van de uitvoering het principe 'single audit, single information' ingevoerd, waardoor de toezichtlasten bij rechtmatigheidstoezicht drastisch zijn beperkt.

Ten slotte is voor IWI de kaderstellende visie op toezicht 2005 van belang. Op basis van deze visie, die uitgaat van het principe 'Minder last, meer effect', zijn zes principes van goed toezicht geformuleerd: goed toezicht moet selectief, slagvaardig, samenwerkend, onafhankelijk, transparant en professioneel zijn. In de Inspectieraad, waarin de veertien rijksinspecties zijn vertegenwoordigd, is afgesproken dat alle rijksinspecties deze principes in praktijk

zullen brengen. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties rapporteert over de voortgang hiervan aan de Tweede Kamer. Ook de Inspectie Werk en Inkomen past de principes van goed toezicht toe in de praktijk. Hieronder wordt met een aantal voorbeelden geïllustreerd op welke manier IWI invulling geeft aan deze principes.

Selectief

De inspectie richt haar toezicht op onderwerpen waarvoor het risico bestaat dat beleidsdoelen niet of onvoldoende gehaald worden. Hierbij stelt IWI prioriteiten op basis van het belang van het onderwerp, de urgentie ervan en de kans op het behalen van het beoogde effect.

Door monitoring, het systematisch verzamelen van gegevens over de uitvoering, bepaalt de inspectie waar de belangrijkste risico's zich bevinden en op welk moment een toezichtonderzoek nodig is. Komt er een onderwerp als risicovol uit de monitoring naar voren, dan gaat IWI eerst na in hoeverre de uitvoering het risico zelf al ondervangt. Op basis van deze afweging bepaalt IWI of zij onderzoek gaat doen, de monitoring gaat intensiveren of de reguliere monitoring handhaaft. Een voorbeeld hiervan is de verdiepte monitoring die IWI toepast voor de problematiek rondom de Ziektewet. Deze monitoring is gestart naar aanleiding van berichtgeving in de media, waaruit bleek dat er problemen waren met de verstrekking van uitkeringen. Uit een gesprek hierover met UWV bleek dat de problematiek hier bekend was en dat aan de oplossing ervan gewerkt werd. Desondanks vond IWI de problematiek zo risicovol, dat zij besloot de ontwikkelingen in de uitvoering nauwgezet te volgen en hierover periodiek per brief te rapporteren aan de minister van SZW.

Naarmate uitvoeringsorganisaties consistent beter presteren in het behalen van maatschappelijke effecten, voert IWI minder intensief toezicht uit. Op deze manier bewerkstelligt IWI dat de organisaties met niet meer toezichtlast te maken krijgen dan noodzakelijk. Zo constateert IWI in haar jaarverslag 2005 dat de SVB haar taken uitstekend uitvoert. In hetzelfde jaarverslag stelt IWI dat het toezicht van de SER duidelijk is

uitgewerkt en georganiseerd. Daarom is de inspectie in 2006 terughoudend omgegaan met de programmering van toezichtonderzoek bij de SVB en de SER.

De selectiviteit van het toezicht van IWI komt daarnaast tot uiting in het waar mogelijk gebruiken van controles van andere deskundigen. In het onderzoek naar de kwaliteit van de jaarverslagen en jaarrekeningen van de SUWI-organisaties maakt de inspectie bijvoorbeeld gebruik van de controles van de accountants en de EDP-auditors van de uitvoeringsorganisaties.

De Algemene Rekenkamer heeft in 2006 een verdiepte monitoring uitgevoerd naar de kwaliteitsborging bij IWI. De aanleiding voor het onderzoek hangt onder meer samen met de wijzigingen in het veld waarop IWI toezicht uitoefent en de verschuiving van rechtmatigheids- naar doeltreffendheidsonderzoek die de inspectie heeft doorgevoerd. De Rekenkamer constateert in het rapport 'Verdiepte monitor IWI 2006' onder andere dat IWI voldoende kwaliteitsborgen heeft ingebouwd voor de monitoring en de programmering.

Slagvaardig

In lijn met de kaderstellende visie op toezicht stimuleert IWI bedrijven en organisaties om zelf het gewenste resultaat te bereiken. IWI geeft hieraan invulling door in haar toezicht te kijken of uitvoeringsorganisaties en gemeenten de doelstellingen van het beleid realiseren. De inspectie streeft ernaar de organisaties waarop zij toezicht houdt met haar oordelen een handvat voor verbetering te bieden. De oordelen worden actief onder de aandacht gebracht met rapporten, maar ook op andere manieren: in 2006 is rond de uitkomsten van het rapport 'Controle in concurrentie', dat gaat over de kwaliteit van keuringen van liften en hijskranen, een symposium georganiseerd voor alle betrokken actoren.

Slagvaardig toezicht houden betekent ook dat IWI haar toezicht aanpast aan veranderingen in uitvoering en beleid. Jaarlijks reserveert IWI daarom een deel van haar capaciteit om in te kunnen spelen op actuele ontwikkelingen en op vragen van de bewindslieden.

In 2006 is hiervoor twaalf procent van de onderzoekscapaciteit vrijgemaakt en zijn er in dit kader achttien rapporten of verkennende studies gemaakt. Zo heeft de inspectie onderzocht wat UWV doet om ervoor te zorgen dat cliënten correct behandeld worden. IWI deed dit onderzoek op verzoek van de minister van SZW naar aanleiding van een discussie in de Tweede Kamer over de grote hoeveelheid klachten over de wijze waarop UWV omgaat met uitkeringsgerechtigden.

Om slagvaardig te kunnen werken, zorgt de inspectie ervoor dat zij vroegtijdig betrokken is bij verandering in beleid. Zo toetst IWI of het mogelijk is adequaat toezicht te houden op nieuwe regelgeving. In 2006 heeft de inspectie 27 toezichtbaarheidstoetsen uitgevoerd op voorgenomen wet- en regelgeving van het ministerie van SZW. Daarnaast levert de inspectie expertise aan het ministerie voor de beleidsvoorbereiding en de sturing van de uitvoeringsorganisaties. De bewindslieden kunnen een beroep doen op de expertise van IWI om tot adequate verbetermaatregelen te komen. In 2006 was hiermee vijf procent van de onderzoekscapaciteit gemoeid. Zo heeft IWI onder andere onderzoek gedaan naar de oorzaak van verschillen tussen G40-gemeenten en kleinere gemeenten als het gaat om aantallen mensen die vanuit een WWB-uitkering starten als zelfstandig ondernemer.

Slagvaardigheid heeft verder te maken met tijdigheid en actualiteit. Het is belangrijk dat bewindslieden en organisaties de producten van IWI op tijd ontvangen en dat deze producten zo actueel mogelijk zijn. De resultaten van het toezicht kunnen dan effectief gebruikt worden voor verbeteringen in de uitvoering. Daarnaast wil IWI optreden als een betrouwbare organisatie die producten beschikbaar stelt op het beloofde tijdstip. Voor de meeste producten stelt de inspectie van tevoren vast wanneer ze deze oplevert.

In 2006 is 83 procent van de producten binnen het afgesproken jaar afgerond, vier procent meer dan het jaar daarvoor. Overigens kijkt de inspectie niet alleen naar de geplande verschijningsdatum; soms weegt de effectiviteit en inhoudelijke kwaliteit van een onder-

zoek zwaarder dan de tijdigheid. In die gevallen neemt de inspectie tijd om bijvoorbeeld extra informatie op te vragen of om de opzet van een onderzoek beter te laten aansluiten op actuele ontwikkelingen.

Samenwerkend

De inspectie werkt samen met andere organisaties om de toezichtlast te beperken en om haar eigen slagvaardigheid te vergroten. Zo neemt de inspectie deel aan de Inspectieraad, waarin de veertien rijksinspecties samenwerken aan de vernieuwing van het toezicht vanuit het Rijk. Om onnodige toezichtlast te beperken, hebben de rijksinspecties in 2006 hun werkvelden in twaalf domeinen verdeeld en richten ze per domein een frontoffice in. Voor elk van deze domeinen is een van de inspecties trekker. IWI is de trekker van het domein kinderopvang. In deze rol heeft IWI gedurende 2006 onder meer zorg gedragen voor een door alle betrokken partijen gedragen opdrachtformulering voor een onderzoek naar de totstandkoming van het frontoffice in de sector kinderopvang. Daarnaast werkte IWI in het domein integraal toezicht op jeugdzaken in 2006 samen met de Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie van het Onderwijs. In 2006 is onder leiding van IWI een gezamenlijk onderzoek van start gegaan naar voortijdig schoolverlaten.

Het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP) en IWI hebben een samenwerkingsconvenant om effectiever en efficiënter toezicht te kunnen houden op het gebruik en de bescherming van persoonsgegevens binnen de sociale zekerheid. Beide toezichthouders willen daarmee een bijdrage leveren aan het verminderen van de toezichtlast voor de sociale zekerheidssector. CBP en IWI stemmen hun onderzoek periodiek af en voeren samen onderzoek uit. In 2006 zijn zij gestart met een gezamenlijk onderzoek naar de bescherming van persoonsgegevens binnen bedrijfsverzamelgebouwen.

Verder onderhield de inspectie in 2006 zowel formele als informele contacten met andere toezichthouders op het terrein van arbeids-

veiligheid. Zo organiseerde IWI drie bijeenkomsten met andere toezichthouders op het terrein van drukapparatuur, namelijk het Staatstoezicht op de Mijnen, de VROM-inspectie, de kernfysische dienst van de VROM-inspectie en de Arbeidsinspectie. Het doel van de bijeenkomsten was om gezamenlijk risico's in kaart te brengen en expertise te delen op het gebied van het toezicht op cki's in dat werkveld. Verder leverde de Arbeidsinspectie een bijdrage aan het IWI-onderzoek 'Controle in concurrentie', waarin de inspectie onderzocht of instellingen voor kraan- en liftkeuringen goede keuringen verrichten en wat de eigenaars van liften met de resultaten van deze keuringen doen. Het overleg met andere toezichthouders op het terrein van arbeidsveiligheid leidde in 2006 ook tot een gezamenlijke audit van de Voedsel- en Warenautoriteit en IWI bij een cki omdat beide toezichthouders risico's zagen in de uitvoering.

De inspectie houdt ook namens de minister van SZW toezicht op het College voor de toelating van bestrijdingsmiddelen (CTB). De voornaamste taak van het CTB is de beoordeling van aanvragen voor de introductie van bestrijdingsmiddelen op de Nederlandse markt. Voor het toezicht neemt de inspectie deel aan de interdepartementale Commissie van Toezicht met vertegenwoordigers van LNV, VROM en VWS. In 2006 heeft de commissie het jaarverslag en de jaarrekening 2005 en de begroting voor 2007 van het CTB beoordeeld. In 2006 heeft de commissie ook de uitgangspunten van de Kaderstellende visie op toezicht 2005 uitgewerkt in een nieuw toezichtarrangement voor het CTB.

Onafhankelijk en transparant

Toezichthouders functioneren binnen de grenzen van de ministeriële verantwoordelijkheid. Hun onafhankelijkheid komt vooral tot uiting in de wijze waarop zij hun rol en werkwijze binnen deze grenzen invullen. De samenleving moet kunnen vertrouwen op het onafhankelijke oordeel van toezichthouders. Een goede toezichthouder legt uit waarom hij toezicht houdt en maakt de keuzes in het toezicht inzichtelijk.

Alle producten van IWI zijn gebaseerd op de principes onafhankelijkheid en transparantie. Zo bepaalt de inspectie zelf, na oriëntatie bij beleid en uitvoering, de inhoud van haar toezichtprogramma. In juli 2006 is het jaarplan 2007 van de inspectie aan het parlement aangeboden. Ook het jaarverslag is openbaar. In mei 2006 publiceerde de inspectie haar jaarverslag over 2005 met een oordeel over de uitvoering van stelsels van werk en inkomen, sociale werkvoorziening en arbeidsveiligheid. In het jaarverslag gaven daarnaast betrokkenen bij het toezicht hun mening over de inspectie. Het jaarverslag van IWI heeft mede bijgedragen aan de evaluatie van de Wet Structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (SUWI).

De inspectie presenteert de resultaten van onderzoek in rapporten en in verkennende studies. Deze publicaties zijn openbaar. In 2006 heeft de inspectie dertig rapporten en 23 verkennende studies aangeboden aan de bewindslieden. In rapporten staat het oordeel van IWI over een onderzochte situatie. Daarmee wil IWI bereiken dat de gesignaleerde problemen worden aangepakt. Het rapport geeft aan waar zich tekortkomingen voordoen en wat de oorzaken zijn. Verkennende studies zijn bedoeld om inzicht te verkrijgen in een onderwerp. De inspectie gebruikt de informatie uit verkennende studies bij verder onderzoek. IWI werkt met een publicatiekalender waarmee inzichtelijk wordt gemaakt wanneer rapporten en verkennende studies worden afgerond. De kalender staat op www.iwiweb.nl.

Bij het schrijven van de rapporten scheidt IWI bevindingen en oordelen. De inspectie verifieert de feiten uit de nota van bevindingen bij de betrokken organisaties; daarna volgt het schrijven van de rapportage met oordeelsvorming. Hiermee maakt de inspectie transparant op basis van welke feiten zij een oordeel geeft. De inspectie oordeelt onafhankelijk. De organisaties waarover het oordeel gaat, wordt de gelegenheid geboden te reageren op het oordeel in het concept-rapport. Die reactie wordt integraal in het rapport opgenomen, maar de inspectie bepaalt zelf in hoeverre de reactie aanleiding geeft tot het bijstellen van het oordeel.

De inspectie rapporteert openbaar. De minister of de staatssecretaris stuurt de rapporten van de inspectie door naar de Eerste en Tweede Kamer, zodat zij kennis kunnen nemen van de oordelen van de inspectie. Hier staat een termijn voor van vier weken na aanbidding van het rapport door de inspectie, dit om de bewindspersonen in de gelegenheid te stellen een reactie te formuleren op het oordeel van de inspectie. In 2006 zijn 31 rapportages aan het parlement aangeboden. Bij 35 procent gebeurde dat binnen de vierwekentermijn; 90 procent van de rapporten is binnen zes weken aangeboden.

De inspectie verspreidt haar rapportages actief en brengt ze, veelal met een persbericht, onder de aandacht van belanghebbenden en van de samenleving. De rapporten van IWI verschenen in 2006 in een oplage tussen de 150 en 1.250 exemplaren, afhankelijk van de doelgroep van het rapport. Alle rapporten en verkennende studies zijn beschikbaar op www.iwiweb.nl. In 2006 zijn ze gemiddeld 1.500 keer bekeken, 425 keer gedownload en 250 keer geprint. Verder heeft IWI een digitale nieuwsbrief waarmee ze geïnteresseerden attendeert op de publicaties. In 2006 waren er 350 abonnees.

Professioneel

Een professionele toezichthouder heeft meerwaarde voor het beleid en voor de organisaties waarop zij toezicht houdt. Het is van belang dat de inspectie met haar toezichtonderzoek aansluit op ontwikkelingen in beleid en uitvoering en dat zij bruikbare onderzoeksuitkomsten (1) oplevert. Een professionele organisatie wordt geacht kwalitatief hoogwaardige producten (2) te leveren, efficiënt om te gaan met de inzet van middelen (3) en goed gekwalificeerde medewerkers (4) te hebben. Hierna wordt weergegeven hoe IWI in 2006 heeft gewerkt aan deze vier aspecten van professionaliteit.

Bruikbaar toezicht

Omdat de rapporten van IWI bruikbaar en effectief moeten zijn, voert IWI in een vroeg stadium overleg over haar programma met de betrokken partijen. In 2006 heeft de inspectie bijvoorbeeld workshops georganiseerd voor

beleidsdirecties van het ministerie van SZW over de concretisering van onderzoek uit het jaarplan. In de workshops is van gedachten gewisseld over de inhoud en uitwerking van de onderwerpen en is een inschatting gemaakt van de actualiteit van de onderzoeksonderwerpen. Daarnaast gaat aan ieder project een oriëntatiefase vooraf. IWI bespreekt met de uitvoering en het beleid het nut en de noodzaak van het onderzoek, het risico, de politiek-bestuurlijke context, de meningen en belangen van beleidsdirectie en toezichtobject en het te verwachten rendement van het onderzoek.

IWI is een signalerende toezichthouder en kan geen effect afdwingen door rechtstreeks te interveniëren. De minister en de uitvoeringsorganisaties zullen eventueel benodigde verbeteringen moeten bewerkstelligen. Het rendement van toezicht blijkt onder meer uit nieuwe afspraken tussen de bewindslieden en de uitvoering naar aanleiding van oordelen van de inspectie. Een voorbeeld hiervan zijn de afspraken die de minister met de uitvoeringsinstanties heeft gemaakt over de verbetering van de niet-financiële informatievoorziening, naar aanleiding van het IWI-rapport 'Informatie: aantoonbaar betrouwbaar'. IWI wil het effect van toezicht verder vergroten door meer de nadruk te leggen op de samenhang tussen de producten. In 2006 zijn de voorbereidingen van start gegaan voor de invoering van toezicht langs programma-lijnen, zoals handhaving en elektronische overheid. Verder zal in de programmering meer dan voorheen het beoogde effect van toezicht centraal staan.

Kwaliteit van de werkprocessen en de producten

De afgelopen jaren is een aantal ontwikkelingen in gang gezet die de kwaliteit van de werkprocessen hebben verbeterd. Zo zijn er, om de kwaliteit van de producten beter te borgen, handboeken opgesteld voor de uitvoering van toezichtonderzoek en monitoring en wordt er binnen de projecten gewerkt met vaste mijlpaalproducten. Verder heeft de inspectie in 2006 besloten om kenniskringen in te voeren op het gebied van methoden en technieken van doeltreffendheidsonderzoek, auditing en ICT, om innovatie en kwaliteitsverbetering te bevorderen.

Begin 2007 is, eveneens met het oog op kwaliteitsverbetering, een nieuwe organisatiestructuur ingevoerd. De deskundigheid op het terrein van doeltreffendheidsonderzoek is onderdeel geworden van de primaire afdelingen en de domeinstructuur is, rekening houdend met de herkenbaarheid van de afdelingen naar buiten, verder versterkt. Andere aanpassingen in de structuur hebben te maken met de span of control. Met de reorganisatie anticipeert de inspectie op externe ontwikkelingen zoals het streven naar een kleinere overheid, de doelstelling om de toezichtlasten te verminderen en een grotere eigen verantwoordelijkheid en beter presteren van de uitvoering.

Middelen

De inspectie is een baten-lastendienst. Een baten-lastendienst moet de doelmatigheid binnen de overheid bevorderen door resultaatgericht te werken. De inspecteur-generaal maakt hierover ieder jaar in een tarievennota afspraken met de secretaris-generaal van het ministerie van SZW. Deze afspraken gaan over de producten die IWI maakt inclusief de prijs ervan. De inspectie wordt afgerekend op basis van geleverde prestaties: voor ieder afgerond product ontvangt IWI een vooraf afgesproken bedrag. De opbrengst van de producten in 2006 was 23,6 miljoen euro. In de bijlage bij dit jaarverslag staat een samenvatting van de jaarrekening.

De begroting van de inspectie bestaat voor het grootste gedeelte uit personele kosten. Om deze middelen zo doelmatig mogelijk in te zetten, voert de inspectie niet alleen risicoanalyses uit maar bepaalt zij ook vooraf hoe de onderzoekscapaciteit ingezet wordt op de diverse soorten producten. In 2006 is de onderzoekscapaciteit procentueel gezien vrijwel volgens de planning ingezet.

Om de doelmatigheid te bevorderen, stuurt de inspectie op het verhogen van de productiviteit van de medewerkers. Door strakkere urenplanningen en een sterkere sturing op de tijdige start en afronding van projecten is de productiviteit van de medewerkers in 2006 gestegen. IWI stuurt om de doelmatigheid te bevorderen ook op het verlagen van de indirecte kosten. De afgelopen jaren zijn diverse efficiencywinsten behaald, onder andere op de post huisvesting.

Medewerkers

Een professionele toezichthouder heeft goed gekwalificeerd personeel. De inspectie heeft voor alle functies competentieprofielen vastgesteld. Daarmee worden de verwachtingen ten aanzien van de medewerkers transparant. Op basis van de competentieprofielen wordt in gesprekken tussen manager en medewerker de opleidingsbehoefte van de inspectiemeewerkers geïnventariseerd. In 2006 is met ruim negentig procent van de medewerkers een dergelijk gesprek gevoerd.

De uitkomsten van de gesprekken met medewerkers worden vertaald in een opleidingsprogramma. In 2006 heeft IWI drie procent van de loonsom besteed aan opleidingen. Er zijn drie vaste opleidingen gepland die iedere medewerker volgt: politiek-bestuurlijke gevoeligheid, communicatie/sociale vaardigheden en het geven en ontvangen van feedback. Daarnaast zijn er op maat gesneden opleidingen voor disciplines en voor individuele medewerkers. Een deel van de opleidingen wordt samen met andere rijksinspecties verzorgd.

De inspectie had bij de start in 2002 een formatie van 419 fte. In de afgelopen jaren is dit terug gebracht tot 236 fte. Momenteel wordt er met een gericht mobiliteitsbeleid gekoerst op een formatie van 190 fte in 2011. Deze inkrimping anticipeert op de taakstelling die momenteel voor de rijksoverheid geldt.

De gemiddelde bezetting in 2006 was 215 fte. In 2005 was dit nog 224 fte. Op 31 december 2005 werkten er 238 medewerkers bij IWI. Ultimo 2006 waren dit er 225. In totaal 21 medewerkers verlieten de inspectie: vijf

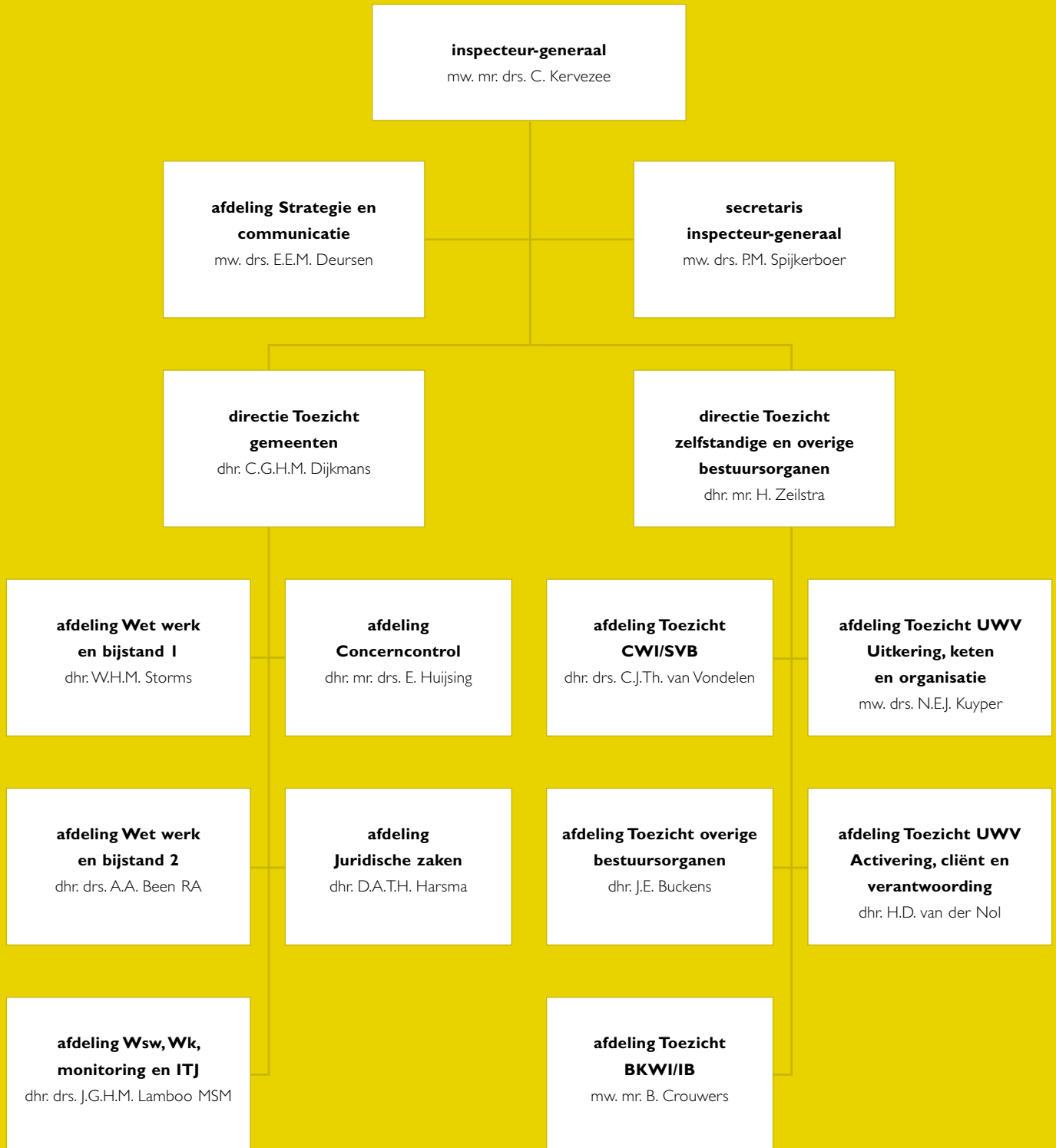
daarvan stapten over naar andere onderdelen van het ministerie van SZW. Er kwamen acht nieuwe medewerkers in dienst, drie daarvan zijn afkomstig van een ander onderdeel van het ministerie van SZW.

Het verzuimpercentage van IWI bedroeg in 2006 4,70 procent (exclusief zwangerschaps- en bevallingsverlof, inclusief langdurig zieken). Hiervan was 4,4 procent kort en 0,3 procent verzuim langer dan één jaar. De norm voor 2006, die uitsluitend op het kortdurend verzuim betrekking heeft, was 4,2 procent. Het gemiddeld aantal malen dat medewerkers zich ziek hebben gemeld (de meldingsfrequentie) bedroeg 1,4. Dat is gelijk aan 2005.

Producten	Planning in jaarplan 2006	Realisatie 2006
Monitoring	14%	13%
Expertise	5%	5%
Toezichtbaarheidstoetsen	2%	1%
Rapporten en verkennende studies:		
• Geprogrammeerd in het jaarplan	47%	47%
• Geprogrammeerd naar aanleiding van actuele ontwikkelingen	12%	12%
• Wettelijk	20%	22%

Leeftijdsofbouw eind 2006	Schaal 1 t/m 4		Schaal 5 t/m 10		Schaal 11 t/m 13		Schaal 14+	
	M	V	M	V	M	V	M	V
< 25				1		1		
25 - 34				4		12	12	
35 - 44	1	1	5	6	16	16	5	2
45 - 54			6	11	40	15	3	1
55 - 59	1	2		5	43	3	3	
60 >				1		7		1
Totaal = 225	2	3	12	28	119	46	12	3

Organigram

Lijst van afkortingen

<i>Abw</i>	Algemene bijstandswet
<i>AI</i>	Arbeidsinspectie
<i>AKO</i>	Algemeen Ketenoeverleg
<i>Anw</i>	Algemene nabestaandenwet
<i>AOW</i>	Algemene Ouderdomswet
<i>Bbz</i>	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen
<i>BKWI</i>	Bureau Keteninformatisering Werk en Inkomen
<i>BVG</i>	Bedrijfsverzamelgebouw
<i>cki</i>	certificatie- en keuringsinstelling
<i>CBP</i>	College Bescherming Persoonsgegevens
<i>CTB</i>	College voor de toelating van bestrijdingsmiddelen
<i>CWI</i>	Centrale organisatie werk en inkomen en Centrum voor Werk en Inkomen
<i>DKD</i>	Digitaal klantdossier
<i>DNB</i>	De Nederlandsche Bank
<i>fte</i>	formatieplaats
<i>GGD</i>	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
<i>ICT</i>	informatie- en communicatietechnologie
<i>loaw</i>	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
<i>loaz</i>	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
<i>IRO</i>	Individuele re-integratieovereenkomst
<i>IWI</i>	Inspectie Werk en Inkomen
<i>LNV</i>	Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit
<i>PVK</i>	Stichting Pensioen en Verzekeringskamer
<i>RvA</i>	Raad voor Accreditatie
<i>RWI</i>	Raad voor Werk en Inkomen
<i>SER</i>	Sociaal-Economische Raad
<i>SIOD</i>	Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
<i>SVB</i>	Sociale Verzekeringsbank
<i>Svww</i>	Stimuleringsregeling vacatureervulling door werklozen en met werkloosheid bedreigde werknemers
<i>SZW</i>	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
<i>TAS</i>	Regeling tegemoetkoming asbestslachtoffers
<i>TOG</i>	Regeling tegemoetkoming onderhoudskosten thuiswonende meervoudig en ernstig lichamelijk gehandicapte kinderen
<i>T-toets</i>	toezichtbaarheidstoets
<i>UWV</i>	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
<i>VBTB</i>	van beleidsbegroting tot beleidsverantwoording
<i>VNG</i>	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
<i>VROM</i>	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
<i>Walvis</i>	Wet administratieve lastenverlichting en vereenvoudiging in sociale verzekeringswetten
<i>Wia</i>	Wet inkomensvoorziening naar arbeidsvermogen
<i>Wajong</i>	Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
<i>Waz</i>	Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen
<i>WAO</i>	Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
<i>Wbo</i>	Wet op de bedrijfsorganisatie
<i>Wet SUWI</i>	Wet Structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen
<i>Wwik</i>	Wet werk en inkomen kunstenaars
<i>Wk</i>	Wet kinderopvang
<i>Wsw</i>	Wet sociale werkvoorziening
<i>WW</i>	Werkloosheidswet
<i>WWB</i>	Wet werk en bijstand
<i>zbo</i>	zelfstandig bestuursorgaan
<i>ZW</i>	Ziektewet

Bijlage I

Publicaties Inspectie Werk en Inkomen

Algemeen

- 1 Jaarplan IWI 2007
- 2 Jaarverslag IWI 2005

Werk en inkomen

- 3 **Eerste contacten met de keten.**
Volgonderzoek naar de werkzoekende burger in de keten
- 4 **Nabestaanden in beeld bij gemeenten**
Beschikbaarheid en gebruik van gegevens van nabestaanden
- 5 **De Wia-claim beoordeeld**
Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen 2006 - 2008
- 6 **UWV en Walvis Zesde rapportage**
- 7 **Handhaving door de Sociale Verzekeringsbank in 2005**
- 8 **Zorgen voor bejegening**
Onderzoek naar de wijze waarop UWV een zorgvuldige bejegening van WW- en ZW-gerechtigden en werkgevers nastreeft
- 9 **Vreemdelingen aan het werk**
Onderzoek naar de afgifte van tewerkstellingsvergunningen
- 10 **UWV en Walvis Vijfde rapportage**
- 11 **Het CWI-systeem Sonar in de praktijk**
- 12 **De rol van de gemeenteraad bij de Wet werk en bijstand**
- 13 **Beoordeeld en bejegend**
Onderzoek naar de wijze waarop UWV een zorgvuldige bejegening voor WAO- en Wia-gerechtigden nastreeft
- 14 **Eén fase, één keten**
De ondersteuning door CWI, UWV en gemeenten van werkzoekenden met een goede kans op werk
- 15 **Inzicht in kostenbesparing CWI**
- 16 **Waar een wil is, is een BVG**
Samenwerking van de ketenpartners bij de vorming van bedrijfsverzamelgebouwen
- 17 **Samen dienstverleners**
Onderzoek naar de dienstverlening aan klanten met meerdere uitkeringen
- 18 **De controleschakel**
Onderzoek naar de werking van de controleschakel in de handavingsketen
- 19 **Doelbinding en beveiliging in de keten van werk en inkomen**
De beveiliging van Suwinet en de privacy van de burger
- 20 **Verantwoordingsgerichte onderzoeken 2005 BKWI, IB, gemeenten, CWI, SVB, UWV**
- 21 **Veranderen in perspectief (v)**
Een studie naar het in samenhang beheersen van veranderingen binnen UWV
- 22 **Verkenning naar good practices multichanneling (v)**
- 23 **Aandeel CWI bij de vacaturevulling (v)**
- 24 **Inzicht in ketensamenwerking (v)**
- 25 **Preventiequote CWI (v)**
- 26 **Van aanbesteden tot uitvoeren (v)**
- 27 **Terugval in uitkering (v)**
- 28 **Categoriale bijzondere inkomensaanvulling (v)**
- 29 **Afspraken over de uitkeringsintake WWB (v)**
- 30 **IWI en elektronische overheid (v)**
- 31 **Wet verbetering poortwachter (v)**
- 32 **Ontwikkeling debiteuren Sociale Verzekeringsbank (v)**
- 33 **Aanbesteden van re-integratieopdrachten door gemeenten (v)**

- 34 Ontwikkeling Digitaal Klantdossier (brief, publicatie in 2007)
- 35 In de bijstand, en dan (publicatie in 2007)
- 36 Maatwerk WWB (v, publicatie in 2007)
- 37 SVB Tien 2006 (publicatie in 2007)
- 38 Duurzaamheid van re-integratie
Korte- en langetermijneffecten van re-integratie van arbeidsgehandicapten
- 39 Burger aan zet
Onderzoek naar de invloed van herbeoordeelde WAO-gerechtigden op hun re-integratie
- 40 Samenwerking tussen CWI en UWV bij aanvragen voor een WW-uitkering

Sociale werkvoorziening

- 41 Wsw-indicatiestelling door CWI
- 42 Werken aan sociale activering
Onderzoek naar sociale activering als eerste stap naar re-integratie
- 43 Uitvoering Wet sociale werkvoorziening 2004
- 44 Uitvoering Wet sociale werkvoorziening 2005 (publicatie in 2007)
- 45 Tijdpaden van reïntegratie (v)
- 46 Wsw en re-integratie gescheiden (v)

Arbeidsveiligheid

- 47 Zorg om arbo
Werkveldonderzoek naar certificering van veiligheidskundigen, arbeids- en organisatie-deskundigen, arbeidshygiënisten en bedrijfsartsen
- 48 Meesterschap, vakmanschap
Een onderzoek naar certificering in de werkvelden 'springmeesters' en 'gasdeskundigen tankschepen'
- 49 Over druk
Een onderzoek naar het functioneren van certificatie- en keuringsinstellingen in het werkveld drukapparatuur
- 50 Controle in concurrentie
Uitvoering periodieke keuring en certificatie van kranen en liften
- 51 Rondom machines (publicatie in 2007)
Certificering in het werkveld 'EG-richtlijn machines'
- 52 Betrokken bij kwaliteit (publicatie in 2007)
Borging deskundigheid bij certificatie- en keuringsinstellingen
- 53 De waarde van vasthoudendheid (publicatie in 2007)
Integriteitszorg bij certificatie- en keuringsinstellingen
- 54 Toezicht op asbestinventarisatie en –verwijdering (v)
- 55 Op weg naar een toezichtarrangement certificatie- en keuringsinstellingen drukapparatuur (v)

Tweedelijns toezicht

- 56 De eerste stappen
Onderzoek naar de implementatie van het eerstelijns toezicht op de Wet kinderopvang door de gemeenten in 2005
- 57 Gedogen of handhaven
Onderzoek naar beleid kinderopvang gemeente Utrecht
- 58 Jaarrekening SER (brief)
- 59 Beoordeling materieel toezicht DNB op pensioenfondsen (brief)

Bijlage 2

Verkorte jaarrekening

Inspectie Werk en

Inkomen

Inleiding

In de Tarievennota 2006 heeft de inspecteur-generaal afspraken gemaakt met de secretaris-generaal over de in 2006 te leveren producten en de prijs hiervan. In de viermaandelijke managementrapportages heeft de inspectie gerapporteerd over de voortgang van de werkzaamheden en de mutaties op de tarievennota, zoals de invulling van de post onvoorzien. Tevens is in deze rapportages een prognose gegeven van de omvang van het onderhanden werk ultimo het verslagjaar en de verwachte opbrengst van de geleverde producten. De inspecteur-generaal heeft de managementrapportages besproken met de secretaris-generaal.

De opbrengsten van de geleverde producten zijn in de staat van baten en lasten opgenomen. De gerealiseerde kosten die zijn begrepen in het onderhanden werk (de ultimo 2006 nog niet afgeronde producten) worden geactiveerd in de balans. Deze kosten worden weer in de staat van baten en lasten opgenomen nadat in 2007 of het daaropvolgende jaar de betreffende producten aan het departement zijn geleverd. De waardering van het onderhanden werk in de balans heeft invloed op het resultaat. Indien minder uren aan projecten wordt besteed dan gepland in de tarievennota, dan leidt dit tot een lagere opbrengst in het verslagjaar. Extra uren echter worden gecorrigeerd op het onderhanden werk en leiden daarom nooit tot een hogere opbrengst. Voor zover het onderhanden werk van ultimo 2005 in 2006 is afgerond, leidt dit in 2006 tot extra opbrengsten. Vorig jaar was dit niet het geval, omdat 2005 is gestart zonder administratief onderhanden werk.

Deze verkorte jaarrekening is gebaseerd op de gecontroleerde jaarrekening van de inspectie over het boekjaar 2006. Voor het verkrijgen van een duidelijk beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen en het resultaat, dient deze verkorte jaarrekening in samenhang met de gecontroleerde jaarrekening 2006 te worden gelezen.

Toelichting op de staat van baten en lasten 2006

Baten

Opbrengst ministerie SZW

De in de begroting opgenomen opbrengst van het ministerie is gebaseerd op het budgettaire kader ten tijde van het opstellen van de begroting. De feitelijke opbrengst ad 23,6 miljoen euro betreft de opbrengst van in 2006 aan het ministerie geleverde producten tegen de in de Tarievennota's 2005 en 2006 overeengekomen kostprijs, het onderhanden werk ultimo 2006 en de doorbelasting van de gezamenlijke kosten van de inspecteur-generaal (IG), het Bureau IG en de facilitaire dienstverlening van IWI aan de Arbeidsinspectie. De opbrengst van geleverde producten komt lager uit als gevolg van de waardering van het onderhanden werk (minder uren gerealiseerd dan gepland), het schrappen van geplande producten en het niet volledig vullen van de in de tarievennota opgenomen post onvoorzien.

De ontvangen, nog openstaande, voorschotten op onderhanden werk ad 8,4 miljoen euro betreffen 0,7 miljoen euro voor twee nog af te ronden producten uit de Tarievennota 2005 en 7,7 miljoen euro voor 26 producten uit de Tarievennota 2006 die in 2007 of navolgend jaar zullen worden geleverd. Deze voorschotten zijn in de balans als vooruitontvangen bedragen opgenomen.

Vrijval voorziening

In 2006 valt er een bedrag van in totaal 1.266.000,- euro vrij uit de voorzieningen. Als gevolg van de herwaardering van de verplichtingen tegen actuele kosten en looptijden valt er 387.000,- euro vrij uit de voorziening voor wachtgeldverplichtingen van voormalige Ctsv-medewerkers en 472.000,- euro uit de voorziening voor de reorganisatie van de inspectie in 2004. Daarnaast valt 407.000,- euro vrij uit de voorziening voor onderhanden werk.

Lasten

Personele kosten

De inspectie had in 2006 een gemiddelde bezetting van 215 fte's. In de begroting 2006 was rekening gehouden met 239 fte's. Deze lagere bezetting is de oorzaak van de lagere salariskosten in vergelijking met de begroting. In 2005 bedroeg de gemiddelde bezetting nog 224 fte's.

Materiële kosten

De materiële kosten omvatten de kosten voor ICT/automatisering, de huisvestingskosten en de bureaunkosten.

De begrote kosten voor ICT/automatisering bevatten 0,3 miljoen euro voor de vervanging van het centraal managementondersteunende systeem. In 2006 zijn hiervoor nog geen uitgaven gedaan. De huisvestingskosten komen 0,4 miljoen euro lager uit dan begroot, voornamelijk doordat een groter deel van het CentreCourt bij de Arbeidsinspectie in gebruik is. De daarmee samenhangende kosten zijn doorbelast aan de directie FZ van het ministerie. De bureaunkosten komen circa 0,3 miljoen euro lager uit door diverse onderbestedingen op de onderliggende begrotingsposten.

Dotatie voorzieningen

Voor de reorganisatie van de inspectie in 2007 wordt een voorziening voor flankerend beleid gevormd van 1,0 miljoen euro. De formatie zal in de periode van 2008 tot 2011 afnemen. Om dit te bereiken zijn middelen nodig voor onder meer scholing, begeleiding, salarissuppleties bij overgang van medewerkers naar een nieuwe baan met lager salaris en de doorbetaling van salaris aan buiten de inspectie gedetacheerde medewerkers waarbij er sprake kan zijn van een gedeeltelijke doorbelasting van de salariskosten.

Daarnaast heeft een dotatie van 132.000,- euro plaatsgevonden aan de voorziening voor huisvesting voor het in de oorspronkelijke staat terugbrengen van het kantoorpand aan het einde van de huurovereenkomst en wordt 1.021.000,- euro gedoteerd aan de voorziening onderhanden werk.

Stand voorzieningen en eigen vermogen (x € 1.000)

Voorzieningen

Onderstaand overzicht geeft het verloop en de stand van de verschillende voorzieningen weer.

	Stand 1-1-2006	Saldo uitgaven 2006	Vrijval of dotatie	Stand 31-12-2006
1 Voorziening wachtgeldverplichtingen voormalige Ctsv-medewerkers	8.063	-/- 1.264	-/- 387	6.412
2 Voorziening voor reorganisatie 2004	955	-/- 313	-/- 472	170
3 Voorziening voor reorganisatie 2007	-	-	1.000	1.000
4 Voorziening voor huisvestingskosten	354	-	132	486
5 Voorziening voor onderhanden werk	407	-	-/- 407	-
Totaal voorzieningen	9.779	-/- 1.577	-/- 134	8.068

De voorziening voor onderhanden werk wordt met ingang van 2006 gecorrigeerd op de post voorraad onderhanden werk. De overige voorzieningen worden toegelicht in paragraaf vrijval voorzieningen en dotatie voorzieningen.

Resultaatsverdeling en eigen vermogen

Door het positieve resultaat in 2006 komt het eigen vermogen op 1.459.000,- euro waarmee de grens van het maximale eigen vermogen (vijf procent-regel) wordt overschreden. Na de terugbetaling van de vrijval voorzieningen van wachtgeldverplichtingen en reorganisatie ad 859.000,- euro aan het ministerie komt het eigen vermogen (exploitatie-reserve) op 600.000,- euro. Hiermee blijft het eigen vermogen weer ruim onder de maximale grens van vijf procent van de gemiddelde omzet van de laatste drie jaar.

Balans per 31 december 2006 (x € 1.000)

	2006	2005
Activa		
Materiële vaste activa		
Grond en gebouwen	17	20
Installaties en inventarissen	401	521
Dienstauto's	31	9
Vlottende activa		
Voorraden	-	-
Onderhanden werk	5.402	6.674
Vorderingen	97	115
Nog te ontvangen/vooruitbetalingen	336	501
Liquide middelen	16.152	15.124
Totaal activa	22.436	22.964
Passiva		
Vermogen		
Exploitatiereserve	109	1.417
Onverdeeld resultaat	1.350	-/- 1.084
Langlopende schulden		
Leningen	-	-
Voorzieningen	8.068	9.779
Kortlopende schulden		
Crediteuren	2.171	1.900
Nog te betalen	2.353	1.744
Vooruitontvangen bedragen	8.385	9.208
Totaal passiva	22.436	22.964

Staat van baten en lasten 2006 (x € 1.000)

	Begroting	Realisatie	Verschil
Baten			
Opbrengst ministerie SZW	24.723	23.606	-/- 1.117
Rentebaten	45	392	347
Buitengewone baten	-	-	-
Vrijval voorziening	-	1.266	1.266
Exploitatiebijdrage	-	-	-
Totaal baten	24.768	25.264	496
Lasten			
<i>Apparaatskosten</i>			
Personele kosten	18.550	16.651	-/- 1.899
Materiële kosten	5.845	4.823	-/- 1.022
<i>Afschrijvingskosten</i>			
Materieel	130	127	-/- 3
<i>Rentelasten</i>	-	160	160
<i>Dotaties voorzieningen</i>	135	2.153	2.018
<i>Buitengewone lasten</i>	-	-	-
Totaal lasten	24.660	23.914	-/- 746
Saldo van baten en lasten	108	1.350	1.242

Kasstroomoverzicht 2006 (x € 1.000)

	Begroting	Realisatie	Verschil
1 Saldo rekening courant RHB 1 januari 2006	15.144	15.122	-/- 22
2 Totaal operationele kasstroom	-/- 1.757	1.278	3.035
-/- Totaal investeringen	-	-/- 26	-/- 26
+/+ Totaal boekwaarde desinvesteringen	-	-	-
3 Totaal investeringskasstroom	-	-/- 26	-/- 26
-/- Eenmalige uitkering aan ministerie van SZW	-/- 2.936	-/- 224	2.712
+/+ Eenmalige storting door het ministerie van SZW	-	-	-
-/- Aflossing op leningen	-	-	-
+/+ Beroep op leenfaciliteit	-	-	-
4 Totaal financieringskasstroom	-/- 2.936	-/- 224	2.712
5 Saldo rekening courant RHB 31 december 2006	10.451	16.150	5.699

Bedrijfsvoering

Financieel beheer

In het auditrapport naar aanleiding van de controle van de jaarrekening 2005 heeft de Auditdienst SZW de kwaliteit van de contractdossiers als onvoldoende aangemerkt. In 2006 is daarom een verbeteractie in gang gezet. De procedures voor het aangaan van verplichtingen zijn geactualiseerd en aan de medewerkers beschikbaar gesteld. De nieuwe procedures voldoen aan de Nadere Regeling Contractbeheer 2004, de Algemene Rijksvoorwaarden voor het verstrekken van opdrachten tot het verrichten van diensten (ARVODI) en de Europese aanbestedingsregels.

Materieel beheer

De inspectie voldoet aan de Regeling Materieel Beheer SZW 2003.

Rechtmatigheid

De inspectie heeft adequate procedures voor het financieel en materieel beheer. De verplichtingen worden overeenkomstig de procedures aangegaan en de betalingen vinden rechtmatig plaats binnen de wettelijke betalingstermijn. Daarnaast zijn er door de Auditdienst SZW geen tekortkomingen geconstateerd bij de uitvoering van het financieel en materieel beheer of andere bedrijfsvoeringsonderwerpen. Concluderend kan worden gesteld dat er binnen de inspectie sprake is van een rechtmatige begrotingsuitvoering.

Niet financiële beleidsinformatie

In 2006 is een begin gemaakt met het inventariseren van diverse regelingen, procedures en afspraken die betrekking hebben op de borging van de kwaliteit in het primaire proces. In samenwerking met de Auditdienst SZW is een referentiekader gemaakt op basis waarvan beoordeeld kan worden of er dubbelingen dan wel gaten zitten in het managementcontrolsysteem. In 2007 zal de inspectie de procedures toetsen aan het referentiekader. Op basis daarvan zal, rekeninghoudend met de doelen van kwaliteitsborging, het managementcontrolsysteem worden aangepast.

Status financiële overzichten

De in dit jaarverslag opgenomen financiële overzichten maken gedeeltelijk onderdeel uit van het departementale jaarverslag van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De Algemene Rekenkamer, die het departementale jaarverslag jaarlijks onderzoekt, zal op 16 mei 2007 haar oordeel hierover in een rapport aan de Staten-Generaal aanbieden. In dit rapport kunnen opmerkingen worden gemaakt over de bedrijfsvoering en de in het departementaal jaarverslag opgenomen financiële overzichten van de baten-lastendienst.

De Auditdienst van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft bij de jaarrekening van IWI de volgende verklaring verstrekt.

Accountantsverklaring

Wij hebben de verkorte jaarrekening die deel uitmaakt van het jaarverslag 2006 van de baten-lastendienst Inspectie Werk en Inkomen gecontroleerd.

Deze verkorte jaarrekening bestaat uit:

- de gespecificeerde staat van baten en lasten over 2006, de balans per 31 december 2006, het kasstroomoverzicht over 2006, alsmede de daarbij behorende toelichtingen;
- de in de bedrijfsvoeringsparagraaf van dit jaarverslag opgenomen rapportage over de comptabele rechtmatigheid van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering over 2006.

De verkorte jaarrekening is ontleend aan de door ons gecontroleerde jaarrekening 2006 van de baten-lastendienst Inspectie Werk en Inkomen. Bij die jaarrekening hebben wij op 26 april 2007 een goedkeurende accountantsverklaring verstrekt.

Verantwoordelijkheid van de leiding van de baten-lastendienst

De leiding van de baten-lastendienst is verantwoordelijk voor het opmaken van de financiële overzichten die zowel het vermogen en het saldo van baten en lasten als de comptabele rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties getrouw dienen weer te geven, alsmede voor het opstellen van de overige onderdelen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met de van toepassing zijnde verslaggevingsvoorschriften. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de financiële overzichten van zowel vermogen en baten en lasten als de comptabele rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevatten, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de financiële overzichten op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de financiële overzichten geen afwijkingen van materieel belang bevatten.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de financiële overzichten. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de financiële overzichten van zowel vermogen en baten en lasten als de comptabele rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de baten-lastendienst. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die de leiding van de baten-lastendienst heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de financiële overzichten.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel zijn de in het jaarverslag opgenomen financiële overzichten op alle van materieel belang zijnde aspecten in overeenstemming met de jaarrekening waaraan deze zijn ontleend. Voor het inzicht dat vereist is voor een verantwoorde oordeelsvorming omtrent de financiële positie en de resultaten van de baten-lastendienst en voor een toereikend inzicht in de reikwijdte van onze controle dient de verkorte jaarrekening te worden gelezen in samenhang met de volledige jaarrekening, waaraan deze is ontleend, alsmede met de daarbij op 26 april 2007 verstrekte goedkeurende accountantsverklaring.

Den Haag, 26 april 2007

Auditdienst van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

A. Kastelein RE RA

